

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

**SAMARQAND VILOYATI XALQ TA'LIMI XODIMLARINI QAYTA
TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH HUDUDIIY
MARKAZI**

«TASDIQLAYMAN»

Markaz direktori

_____A.Ibragimov

2020 yil «__» _____

“Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar metodikasi” kafedrasi

**“O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA UMUMIY
O'RTA TA'LIM SOHASIDAGI DAVLAT
SIYOSATI” MODULI BO'YICHA**

O'QUV-USLUBIIY MAJMUUA

(Xalq ta'limi tizimining barcha malaka toifalari uchun)

Samarqand - 2020

Tuzuvchilar:

K.Haydarov – Samarqand VXTXQTMO hududiy markazi
“Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar metodikasi” kafedrası
dosenti, falsafa fanlari nomzodi.

M.Fayziyeva.O.Xalmamatov – Samarqand VXTXQTMO hududiy markazi
“Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar metodikasi” kafedrası
o’qituvchisi.

Taqrizchilar:

A.Samadov – SamDU “Fuqarolik jamiyati va milliy g’oya” kafedrası
dosenti, f.f.n

M.Qo’ldoshev – SamDU “Fuqarolik jamiyati va milliy g’oya” kafedrası
dosenti, yu.f.n.

O’quv dasturi Samarqand viloyati xalq ta’limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi Ilmiy-uslubiy kengashi qarori bilan tasdiqqa tavsiya qilingan
(2019 yil _____dagi _____ - sonli bayonnoma)

Kirish

O'zbekiston o'z taraqqiyotining yangi bosqichiga qadam qo'ydi. Globallashtayotgan dunyo shiddat bilan o'zgarayotgan hozirgi davrda yuz berayotgan murakkab geosiyosiy va mafkuraviy jarayonlarning mazmun-mohiyatini anglash, kishilarda yangicha tafakkur va dunyoqarashni shakllantirish, aholining barcha qatlamlari, xususan, yoshlarda yangicha dunyoqarash, xalqimizning ma'naviy merosi, umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat, yot va buzg'unchi g'oyalarga qarshi immunitetni shakllantirish o'ta dolzarb vazifaga aylandi.

Bunday sharoitda ilm-ma'rifat, ta'limni rivojlantirish, uni sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish g'oyat muhimdir. Mamlakatimiz ta'lim-tarbiya tizimining bosh maqsadi ham bevosita ijtimoiy-gumanitar fanlarni puxta biladigan, jahon maydonida o'z bilimi orqali raqobatlasha oladigan, Vatani hamda millatiga nisbatan mehr-muhabbat tuyg'ulari shakllangan yosh avlodni tarbiyalashga qaratilganligi bejiz emas. Shu ma'noda bugungi kunda yurtimiz taraqqiyotida uchinchi Renessans davriga poydevor qo'yilayotgani ayni haqiqatdir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 sentyabrdagi "Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5538 sonli Farmonida ta'kidlanganidek, "...rahbar va pedagog xodimlarni tanlash, tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishning ilg'or va shaffof tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini tatbiq etish yo'li bilan xalq ta'limi tizimida kadrlar siyosatini shakllantirishning zamonaviy tamoyillarini joriy etish" xalq ta'limi tizimini isloh qilishning asosiy yo'nalishdan biri sifatida belgilandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzurida 2019 yil 23 avgustda Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va jamiyatda o'qituvchi mavqeyini oshirish masalalariga bag'ishlab o'tkazilgan videoselektor yig'ilishida Davlatimiz rahbari Sh.Mirziyoyev "Biz endi jamiyatimizda o'qituvchilarni "siz"lab, ularning sha'ni va hurmatini boshimizga ko'taradigan, ularni tom ma'noda kelajak bunyodkorlari, deb ulug'laydigan muhitni yaratishimiz zarur", deb ta'kidladilar.

Ana shunday ulug'vor maqsad va vazifalardan kelib chiqib, mazkur o'quv-uslubiy majmuada O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan asar va ma'ruzalarida demokratik islohotlarni yangi bosqichga ko'tarish, uzluksiz ta'lim tizimini isloh qilish va undan ko'zlangan maqsad, o'qituvchining pedagogik mahoratini oshirish bilan bog'liq masalalar haqida bayon etiladi.

Majmua O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmon, Qaror va asarlaridagi konseptual g'oyalardan kelib chiqib, olim va mutaxassislarining

tadqiqotlari, vaqtli matbuot va internet saytlari materiallari hamda Xalq ta'limi vazirligi hamda Nizomiy nomidagi TDPU huzuridagi XTXQTUMO hududiy markazi tomonidan 2018 yilda tavsiya etilgan (tuzuvchi S.Berdiyev) o'quv-uslubiy majmuaga tayangan holda tayyorlandi.

Modulning maqsadi va vazifalari

Modulning maqsadi: O'zbekistonda uzluksiz ta'lim tizimining isloh qilinishi, ta'limni sifat jihatidan tubdan yangilashga qaratilgan islohotlar va ulardan kelib chiquvchi konseptual g'oyalarning mazmun-mohiyatini tushuntirib berishdan iborat.

Modulning vazifalari:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari va ma'ruzalarida jamiyat taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarishga qaratilgan demokratik islohotlarning mazmuni hamda ta'lim-tarbiya masalalariga oid konseptual g'oyalardan kelib chiqadigan ustuvor vazifalar bilan tanishtirish;

2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi doirasida siyosiy-ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalarda amalga oshirilayotgan islohotlar mazmuni bilan tanishtirish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha beshta muhim tashabbusining mazmun-mohiyati va amaliy ahamiyatini tushuntirish;

Mamlakatimiz uzluksiz ta'lim tizimidagi islohotlarning asosiy yo'nalishlari hamda ularning mazmun-mohiyatini to'g'ri idrok etish borasida tinglovchilarning bilimlarini oshirish;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim-tarbiya jarayonlariga tegishli konseptual g'oyalarni amaliyotga tatbiq etish yuzasidan tavsiyalar berishdan iborat.

Modul bo'yicha tinglovchilarning bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar

Tinglovchi:

Prezident Sh.Mirziyoyev tomonidan demokratik islohotlarning izchil davom ettirilishini;

2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi doirasida siyosiy-ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalarda amalga oshirilayotgan islohotlar va Xalq ta'limi sohasi xodimlari oldida turgan dolzarb muammolar va ularning yechimini;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha beshta muhim tashabbusining mazmun-mohiyati va amaliy ahamiyatini;

O'zbekistonda uzluksiz ta'lim tizimining isloh qilinishi bo'yicha g'oyaviy-mafkuraviy jarayonlarning globallashuv sharoitida ta'lim-tarbiya tizimi oldidagi vazifalarni **bilishi**;

ta'lim-tarbiya muammolari va ularning rivojlanish istiqbollarini zamon talabi nuqtai nazaridan tahlil qilish;

milliy talim-tarbiya jarayoniga bugungi globallashuv va axborot asri sanalmish tezkor davr talablaridan kelib chiqib, xalqaro ilg'or tajribalarga o'z munosabatini bildirish;

davlat rahbari tomonidan ta'lim-tarbiya tizimini isloh etish bo'yicha belgilangan vazifalarni amaliyotda qo'llash **ko'nikmalariga ega bo'lishi**;

ta'lim-tarbiya jamiyat rivojining muhim omili ekanligini anglash va tushuntira bilish;

ta'lim tizimi jarayonidagi muammolarni aniqlash va o'z munosabatini bildirish;

uzluksiz ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va integrasiyalash jarayonlari haqida **malakalariga ega bo'lishi**;

xalq ta'limining kadrlar tayyorlash tizimini modernizatsiyalash jarayonida faol ishtirok etish;

ta'limga innovasion yondashuv va xalq ta'limi tizimida bugungi davr talabi nuqtai nazaridan normativ-huquqiy hujjatlar asosida o'quv va tarbiya jarayonini tashkil etish;

tinglovchilarda uzluksiz ta'lim va uning kelajagi to'g'risida tasavvur hosil qilish;

jamiyatni yuksaltirish va ta'lim-tarbiya jarayonlariga milliy manfaat nuqtai nazaridan xulosalar chiqara olish **kompetensiyalariga ega bo'lishi lozim**.

Modulni tashkil etish va o'tkazish bo'yicha tavsiyalar

O'zbekiston Respublikasida ta'lim-tarbiya sohasidagi davlat siyosati moduli nazariy va amaliy mashg'ulotlar shaklida olib boriladi.

Nazariy mashg'ulotlarda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari, ma'ruzalari, Farmon va Qarorlari, shuningdek, qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarda ta'lim-tarbiya sohasidagi dolzarb muammolar va jamiyat rivojini tubdan yaxshilashga qaratilgan islohotlarning mazmun-mohiyatini singdirishga asosiy etibor beriladi.

Mashg'ulotlarda texnik vositalardan, ekspress-so'rovlar, test so'rovlari, aqliy hujum va boshqa interaktiv ta'lim usullaridan foydalanish nazarda tutiladi.

Modulning o'quv rejadagi boshqa modullar bilan bog'liqligi va uzviyligi

Modul mazmuni o'quv rejadagi “ Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishning huquqiy-me'yoriy asoslari” modul bilan uzviy bog'langan holda pedagoglarning O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari va ma'ruzalari bo'yicha kasbiy pedagogik tayyorgarlik darajasini oltirishga xizmat qiladi.

Modulning uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Mazkur modul “Ta'lim-tarbiya texnologiyalari va pedagogik mahorat”, “Ta'lim jarayonlarida axborot-kommunikasiya texnologiyalarini qo'llash” va “Mutaxassislik fanlari” bloklaridan avval o'rganiladi. Unda keyin o'rganiladigan bloklarning mazmun yo'nalishlarni va g'oyaviy jihatlarini xalq ta'limiga tatbiq etish imkoniyatlarni ochib beradi.

Modulning ta'limdagi o'rni

Modulni o'zlashtirish orqali tinglovchilar jamiyatni yuksaltirish va ta'lim-tarbiya masalalariga doir konseptual g'oya va islohatlarning siyosiy hamda huquqiy asoslarini o'rganish, ularni tahlil etish, amalda qo'llash va baholashga doir kasbiy kompetentlikka ega bo'ladilar.

Modul bo'yicha soatlar taqsimoti

1.1. O'zbekiston Respublikasida umumiy o'rtata'lim sohasidagi davlat siyosati

№	Modul mavzulari	Hammasi	Jami o'quv yuklamasi	Jumladan			Mustaqil ta'lim
				nazariy	amaliy	Ko'chma mashg'ulo	
1	Prezident Shavkat Mirziyoyev asarlari, Farmon va Qarorlarida jamiyat taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarish g'oyasining ishlab chiqilishi.	4	2	2			
2	Umumiy o'rta ta'limni rivojlantirish – davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida.	2	2		2		2
	Jami	6	4	2	2		2

NAZARIY MASHG'ULOTLAR MAZMUNI

1-Mavzu: Prezident Shavkat Mirziyoyev asarlari, Farmon va Qarorlarida jamiyat taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarish g'oyasining ishlab chiqilishi. (2 soat ma'ruza)

Prezident Sh.Mirziyoyev tomonidan demokratik islohotlarning izchil davom ettirilishi. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi doirasida siyosiy-ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalarda amalga oshirilayotgan islohotlar va Xalq ta'limi sohasi xodimlari oldida turgan dolzarb muammolar, ularning yechimi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha beshta muhim tashabbusining mazmun-mohiyati va amaliy ahamiyati.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmon, Qaror va ma'ruzalarida maktabgacha ta'lim, xalq ta'limi, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi, oliy ta'lim hamda akademik ilm-fanni sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish masalalari.

Uzluksiz ta'lim tizimi mazmunini sifat jihatidan yangilash, o'qitish metodikasini takomillashtirish, pedagog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirishning zamonaviy shakllarini joriy etish zarurati.

O'zbekistonning ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorligini rivojlantirishga qaratilgan siyocati, ushbu yo'nalishga erishilgan yutuqlar va yangi imkoniyatlar.

2-Mavzu: Umumiy o'rta ta'limni rivojlantirish – davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida. (2 soat amaliy)

O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasida uzluksiz ta'limning kafolatlanishi. Ta'lim sohasidagi islohotlar, modernizasiyalash va integrasiyalash jarayonlari. Uzluksiz ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va integrasiyalash jarayonlari.

Ta'limga innovasion yondashuv zarurati. Pedagogik mahoratni oshirish – ta'lim islohotlarida muhim omil ekanligi. Tinglovchilarda uzluksiz ta'lim va uning kelajagi to'g'risida tasavvur hosil qilish.

MUSTAQIL TA'LIM MAZMUNI

Modulga oid o'rganilgan materiallar asosida "Ta'lim sohasidagi islohotlar, modernizasiyalash va integrasiyalash jarayonlari" mavzusida mustaqil ish bajariladi. U asosida malaka ishining kirish qismi tayyorlanadi.

O'QITISH SHAKLLARI

Mazkur fan bo'yicha quyidagi o'qitish shakllaridan foydalaniladi:

ma'ruza mashg'ulotlari (ma'lumotlarni anglab olish, aqliy qiziqishni rivojlantirish, nazariy bilimlarni mustahkamlash);

davra suhbatlari (ta'lim sohasidagi islohotlar bo'yicha o'z qarashlari va mantiqiy xulosalar chiqarish);

tinglovchilarning ilmiy-amaliy konferensiyasi (hududiy markazlarda oyda bir marta o'tkaziladi, ishtirokchi-tinglovchilarning ma'ruzalari tinglanadi, to'plam holida chop etiladi).

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qatiyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. T., O'zbekiston, 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T., O'zbekiston, 2018.
3. Niyati ulug' xalqning – ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild. T., O'zbekiston, 2019.
4. "2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 fevraldagi "Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi PF-4958 sonli Farmoni.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-sonli Qarori.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 5 iyuldagi "Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi PF-5106 sonli Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 27 iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3151-sonli Qarori.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5198-sonli Farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 25 yanvardagi «Umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-5313-sonli Farmoni.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 30 maydagi «Istiqbolli boshqaruv kadrlarini tanlov asosida tanlab olishning zamonaviy tizimini yaratish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-3755-sonli Qarori.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 sentyabrdagi «Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PF-5538 sonli Farmoni.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 25 sentyabrdagi «O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi mutaxassislarni xorijda tayyorlash va vatandoshlar bilan muloqot qilish bo'yicha «El-yurt umidi» jamg'armasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida»gi PF-5545-sonli Farmoni.

14. Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 8 dekabrda “Xalq ta’limi tizimida ta’lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to’g’risida”gi 997-sonli Qarori.

15. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 23 avgustda Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va jamiyatda o’qituvchi mavqeyini oshirish masalalariga bag’ishlab o’tkazilgan videoselektor yig’ilishidagi ma’ruzasi. “Xalq so’zi”, 2019 yil 24 avgust.

16. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 30 avgustdagi «Yoshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo’llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida»gi qarori. “Xalq so’zi”, 2019 yil 31 avgust.

17. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 9 sentyabrdagi «O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to’g’risida» qarori. “Xalq so’zi”, 2019 yil 10 sentyabr.

18. Berdiyev S.R. O’quv-uslubiy majmua. Xalq ta’limi vazirligi hamda Nizomiy nomidagi TDPU huzuridagi XTXQTUMO hududiy markazi tomonidan tavsiya etilgan. T., 2018.

19. Nurimbetov R., Abdurahmonova G. Raqobatbardosh kadrlar tayyorlashda uzluksiz ta’lim tizimining o’rni va ahamiyati// “Iqtisodiyot va innovation texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali, 2018 yil 2-son, mart-aprel.

20. Ernazarov Erkin. O’zbek bahori//O’zA, 2019 yil 15 mart.

21. Haydarov K. , Ziyayev S. Axborotlashuv davrida ma’naviy tarbiya ustuvorligi // Globallashuv, “ommaviy madaniyat”, milliy g’oya. Toshkent, “Ma’naviyat”, 2009. – 60-67 betlar.

22. Haydarov K. Nurli manzillar sari. T., “Navro’z”, 2015.

Elektron ta’lim resurslari

1. <http://www.uzedu.uz> – O’zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi sayti.

2. <http://www.president.uz> – O’zbekiston Respublikasi Prezidenti portali.

3. <http://www.giu.uz> – xalq ta’limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi

4. <http://www.gov.uz> – O’zbekiston Respublikasi xukumati portali.

5. <http://www.xs.uz> – “Xalq so’zi” gazetasi sayti.

6. <http://www.lex.uz> – O’zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma’lumotlar milliy bazasi sayti.

7. <http://www.kun.uz> – O’zbekiston va jahon yangiliklari, eng so’nggi xabarlar sayti.

MASHG'ULOT O'TKAZISH SSENARIYSI

Tanishuv

Har bir ishtirokchi o'zini tanishtiradi, hayotidagi eng muhim yutuqlarni aytib beradi – 1 daqiqa.

Mashg'ulotning maqsadi

Mavzuning mazmun-mohiyatini tushunib yetish va unda qo'yilgan vazifalar ijrosini ta'minlash ko'nikmalarini hosil qilish;

Har bir tinglovchi o'zining pedagogik mahoratini, uning tarkibiy qismi bo'lgan mafkuraviy tayyorgarligini muntazam ravishda oshirib borish yo'l-yo'riqlari haqida tasavvurga ega bo'lish.

Mashg'ulot qoidalari

Erkinlik;

O'zaro hurmat;

Faollik;

Kreativlik (no'anaviylik);

Renglamentga rioya qilish.

Mashg'ulotdan kutiladigan natija

Yangi bilimlarga ega bo'lish;

Tajriba almashish;

O'z-o'zini baholash;

Kelgusi rejalarni belgilash.

1-Mavzu: Prezident Shavkat Mirziyoyev asarlari, Farmon va Qarorlarida jamiyat taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarish g'oyasining ishlab chiqilishi
(2 soat ma'ruza)

Ma'ruza mashg'ulotining maqsadi: tinglovchilarga mamlakatimiz uzluksiz ta'lim tizimini isloh qilishda yangi bosqichning boshlanishi, ushbu yo'nalishdagi ustuvor vazifalar, ularning o'ziga xos xususiyatlari, pedagog kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish, pedagogik mahoratni yuksaltirish vazifalari haqida tasavvur berish.

Mashg'ulotda ko'riladigan masalalar:

1.1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan demokratik islohotlarning izchil davom ettirilishi.

1.2. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi doirasida siyosiy-ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalarida amalga oshirilayotgan islohotlar.

1.3. Yoshlarga oid davlat siyosati. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha beshta muhim tashabbusi.

Tayanch iboralar: Harakatlar strategiyasi, uzluksiz ta'lim, ta'lim islohotlari, ta'lim islohotlarida yangi bosqich, ta'limning moddiy-texnik negizini mustahkamlash, pedagog kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash, malakasini oshirish, pedagogik mahorat.

Ma'ruza muloqot tarzida o'tkaziladi va unda videoprojektor, ko'rgazmali qurollar, tarqatma materiallardan foydalaniladi.

Ma'ruzaning qisqacha mazmuni quyidagilardan iborat.

Mamlakatimiz mustaqilligining chorak asrlik davrida barcha sohalar kabi ta'lim tizimida ham muayyan yutuqlar qo'lga kiritildi. Lekin jahon miqyosida integrasiya hamda globallashuv jarayonlarining tobora kuchayib va kengayib borishi, O'zbekistonning jahon hamjamiyatida tobora mustahkam o'rin olishi, yurtimizda amalga oshirilayotgan yaratuvchilik va ulkan bunyodkorlik ishlari, shuningdek, barkamol avlod tarbiyasi jarayonida ilmu urfonga bo'lgan ehtiyojning yanada ortib borishi ta'lim tizimida islohot jarayonlarini yangi bosqichga ko'tarishni zarur qilib qo'ydi.

Mamlakatimizda 2017 yilning "Xalq bilan muloqot va inson manfaatlari yili" deb nomlanishi, dasturiy hujjatlarning qabul qilinishi ana shunday islohotlarga turtki bo'ldi. Keyingi yillarda mamlakatimizning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy-ma'rifiy hayotida ro'y berayotgan olamshumul o'zgarishlar, islohotlar sifat jihatidan butunlay yangi bosqichga ko'tarildi. Bugun xorijdagi siyosatdonlar, taniqli davlat va jamoat arboblari, olimlar, jurnalistlar O'zbekistonni "Osiyoning yangi yo'lbarisi" deb ta'riflashmoqda. Osiyo jurnalistlari assosiasiyasi esa yurtimizdagi ana shunday olamshumul o'zgarishlarning tashabbuskori – Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyevni "2018 yil odami" deya e'tirof etdi.

Falsafa fanida shaxsning tarixdagi roli xususida turli nuqtai nazarlar mavjud. Ayrim faylasuflar alohida shaxs tarixiy taraqqiyotga muayyan darajada ta'sir

ko'rsatishi mumkin, lekin ular tarixiy taraqqiyotni o'zlari xoxlagan tomonga burib yuborishga qodir emas, deb ta'kidlaydilar. Ba'zi falsafiy ta'limotlarda ayrim shaxslar tarixiy rivojlanishni tezlatish yoki, aksincha, unga to'sqinlik qilishlari mumkin, deb hisoblaydilar. Tarixiy shaxslar o'zi yashab turgan mamlakatni har tomonlama yuksaltirish, xalqning turmush farovonligini oshirib, yurtni obod qilishlari, o'z xalqini rozi qilishlari, davlatning obro'-e'tiborini yuksaklikka ko'tarishlari mumkinligiga insoniyat tarixidan ko'plab misollar keltirish mumkin.

Shu o'rinda insoniyat taraqqiyotiga ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatgan siyosatchilarni quyidagicha ajratib ko'rsatish mumkin:

Tarixiy taraqqiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatgan yetakchilar	Tarixiy taraqqiyotga salbiy ta'sir ko'rsatgan yetakchilar

Jurnalist Erkin Ernazarovning O'zA orqali tarqatilgan "O'zbek bahori" nomli maqolasida ushbu masalada g'oyat ibratli misollar va xulosalar keltirilgan. Birinchi jahon urushida mag'lubiyatga uchraganidan so'ng parokanda saltanat xarobalari o'rnida zamonaviy Turkiya Respublikasini tiklagan va taraqqiyot yo'liga boshlagan Mustafo Kamolga minnatdor millatdoshlari "turklar otasi" – "Otaturk" degan sharaflı nomni bergan. Mustafo Kamol Otaturk tiklagan poydevorda qad rostlagan Turkiya davlati bugungi kunda iqtisodiy qudrati bo'yicha jahon mamlakatlari o'rtasida 15-o'rinni egallab turibdi.

XX asrning 30-yillari boshidagi halokatli "buyuk turg'unlik" oqibatida milliy daromadi ikki baravarga kamaygan, 17 million amerikalik ishsiz ko'chada qolgan bir mushkul vaziyatda AQSh Prezidenti etib saylangan Franklin Ruzveltning "yangi kursi" mamlakatni yana oyoqqa turg'izdi va taraqqiyot sari yetakladi. Shu bois u Amerika Qo'shma Shtatlari tarixida xalq tomonidan to'rt marta davlat rahbari etib saylangan yakkayu yagona Prezident sifatida qoldi.

Insoniyatga ko'plab kulfatlar keltirgan ikkinchi jahon urushidan keyin, gazetalardan birida yozilishicha, "axlat uyumidan iborat va uni och-nahor 40 million nemis titkilab yurgan" Germaniya hududining to'rtidan bir qismidan mahrum bo'lgan, buning ustiga ikkiga parchalangan edi. Ammo G'arbiy Germaniyaning kansleri Konrad Adenauerning islohotlari sharofati bilan atigi besh yil ichida u iqtisodiyotini ikki baravar, yana besh yildan keyin uch baravar yuksaltirishga muvaffaq bo'ldi. Hozir esa Germaniya Yevropaning eng taraqqiy etgan davlatlaridan biriga aylangan.

Yoki Xitoy Xalq Respublikasini olaylik. U yaqin kelajakda ko'plab iqtisodiy ko'rsatkichlar bo'yicha hozirgi kunda dunyoning birinchi raqamli davlati bo'lgan Amerika Qo'shma Shtatlarini ham ortda qoldirib, jahonda eng qudratli davlatga

aylanishi kutilmoqda. Xitoy Xalq Respublikasi yetmishinchi yillarda “madaniy inqilob”ni boshidan o’tkazgan. Uning o’sha davrdagi holati bilan uning bugungi taraqqiyot sur’atlarini taqqoslab ko’ring. O’sha paytda mamlakatning birinchi rahbari bo’lmasa ham tub bozor islohotlarining tashabbuskoriga aylangan Den Syaopinning xizmatlarini unutib bo’ladimi?! Den Syaopin ushbu mamlakat tarixida hamda millionlab xitoyliklar qalbida chuqur iz qoldirdi.

Bugungi kunda nafaqat xitoyliklar, balki ko’plab xorijlik ekspertlar O’zbekiston yetakchisi Shavkat Mirziyoyevning g’oyalarini yuqori baholab, ushbu g’oyalar asosida O’zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlarni Den Syaopinning “ochiqlik” siyosati bilan qiyoslashmoqda. Xitoyda “islohotlar me’mori” deb ataladigan bu shaxs jasorat ko’rsatib, biqiq holatdagi mamlakat iqtisodiyotining eshiklarini chet el investisiyalariga lang ochib qo’ydi. Yangilanishlar g’oyasining muallifi xorijdagi boy vatandoshlarini o’z sarmoyalarini o’z ona yurtlariga kiritishga da’vat qildi va ular bu chaqiriqqa “labbay” deb javob berishdi.

Hozirgi paytda boshqa davlatlar va xalqlar bilan hamkorlik qilmaydigan, diplomatik munosabatlar o’rnatmagan “biqiq” davlatning taraqqiy etib ketishini tasavvur qilish qiyin. “Xalqimizning dono hikmatlarida aytilganidek, “yolg’iz otning tangi chiqmaydi”.

Investisiyaga ehtiyoj sezmaydigan davlatning o’zi yo’q. Shunday ekan, Prezidentimiz ta’riflaganidek, “iqtisodiyotning yuragi” bo’lgan investisiyalarni boshqa mamlakatlarning emas, bevosita bizning iqtisodiyotimizga keng jalb qilishga erishish uchun nima qilish kerak? Tabiiyki, buning uchun dastavval investisiya oqimi yo’lidagi to’siqlarni olib tashlash talab qilinardi.

O’z Vatani, xalqi taqdiri uchun butun mas’uliyatni o’z zimmasiga olishga tayyor rahbardan yuzaga kelgan vaziyatni to’g’ri anglash va to’g’ri baholay olish, siyosiy iroda va siyosiy jasorat talab qilinardi. Davlatimiz rahbari ushbu fazilatlarga ega ekanligini kundalik faoliyatida isbotlab kelayotganligini xalqimiz ham, butun jahon ham ko’rib va bilib turibdi. O’sha, deyarli chorak asr davomida jur’at eta olinmagan valyutani erkin ayirboshlash muammosini olaylik. Bu mamlakatda naqadar murakkab muammolarni paydo qilishi mumkinligi xususida qancha vahima gap-so’zlar bo’lgandi. Prezidentimizning qat’iy irodasi hal qilib bo’lmaydigan narsaning o’zi yo’qligini isbotladi. Valyutaning erkin ayirboshlashga o’tilishi natijasida muqarrar bo’lgan so’mning qadrsizlanishi o’z vaqtida ko’rilgan choralar natijasida aholiga ortiqcha moddiy qiyinchiliklar keltirib chiqarmadi. Eng asosiysi, O’zbekistonga sarmoya kiritish istagida bo’lgan investorlar safi kun sayin kengaymoqda.

Uch-to'rt yillar oldin vatandoshlarimiz bilan turmush qurgan qo'shni mamlakat fuqarolarining, turli sabablarga ko'ra o'zga yurtlardan kelganlarning O'zbekiston fuqarosi pasportini o'nlab yillar davomida olish uchun qanchalik aziyat chekkanini yaxshi bilamiz. Mamlakat fuqarosi bo'lsa-da, qishlog'ida ish topolmay, o'z Vatanining poytaxtida biror yumush bilan shug'ullanmoqchi bo'lganlarning qatag'on qilinishi-chi? Hozir esa har bir o'zbekistonlikning o'z mamlakati xohlagan joyida qonuniy mehnat faoliyatini bimalol amalga oshirish huquqlari tiklandi.

Bu o'rinda o'z davlatiga haqiqiy mehr-muhabbat, yuksak ishonch namunasini Janubiy Koreya fuqarolari ko'rsatganliklarini yodga solish foydadan xoli emas. Ushbu davlat moliyaviy inqirozga uchraganida fuqarolar hukumatning biror da'vatisiz ham o'z sarmoyalarini, ayollar hatto qimmatbaho taqinchoqlarini davlat g'aznasiga olib kelib, ikki qo'llab topshirdi. Janubiy Koreya hukumati ham o'z navbatida burchini ziyodi bilan bajardi: mamlakat yana oyoqqa turib olishi bilan asl vatanparvar fuqarolaridan qarzini foizlari bilan to'lab, rozi qildi.

Bugungi avlod insoniyat tarixida chuqur iz qoldirgan daholar to'g'risida, ularning yetakchilik jasorati to'g'risida yaxshi tasavvurga ega bo'lishlari lozim. Uni o'qitayotgan muallim dunyoviy ilmlardan saboq berar ekan, u «Men vatan ravnaqi uchun nima qildim?» degan tuyg'uni o'zi va o'quvchilar ongi-shuuriga joylashi kerak. Spitamen va Shiroq, To'maris va Muqanna, Jaloliddin Manguberdi va Temur Malik timsolida vatanparvarlik ibratini yoshlarimiz vujudiga singdirish, avlodlar tomirida sohibqiron Amir Temur, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy, Bobur Mirzolarining qoni jo'sh urayotganini tushuntirishi zarur.

Bugun pedagogman degan inson o'quvchilarimizning milliy g'oyaga e'tiqod hissini umumbashariy qadriyatlar, dunyo xalqlari misolida ko'proq tushuntirib borish lozim. Xirosima va Nagasaki shakarlariga bomba tashlangandan so'ng dunyo afgor ommasida yer yuzida birorta yapon qolmay qirilib ketadi degan tasavvur paydo bo'lgan edi. Ammo yaponlar qirilib ketmadi, o'zlarini qo'lga olib, fidoyilik namunalarini ko'rsatib mehnat qildilar. Natijada Yaponiya eng rivojlangan davlatlar qatoriga chiqdi.

Ikkinchi jahon urushidan butkul vayron bo'lgan Germaniya tez orada o'zini tiklab olib, taraqqiy etgan davlatlardan biriga aylanganiga sabab yetti yoshdan yetmish yoshgacha bo'lgan nemislar uyushqoqlik bilan qo'lni-qo'lga berib mehnat qilganligi, Vatan ravnaqi yo'lida oxirgi mol-mulkigacha sarflagan xalqning jasorati bo'ldi. Bu misollar chinakam vatanparvarlikning chinakam namunasidir.

Shu nuqtai nazardan, Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyevning Vatan, xalq manfaati yo'lidagi faoliyati barchamiz uchun ibrat, vatanparvarlikning chinakam namunasi bo'lishi lozim. Ushbu haqiqatni mashg'ulotlar jarayonida o'quvchi

yoshlar ongi va qalbiga chuqur singdirish biz – pedagoglarning burchimiz bo'lmog'i kerak.

Avval tuman, keyin Jizzax va Samarqand viloyatlari hokimi, ayniqsa, o'n uch yil davomida Bosh vazir bo'lib ishlab katta tajriba orttirgan Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning oyog'i yetmagan nafaqat shahar va tuman, balki birorta qishloq topilmasa kerak. Davlatimiz rahbari yurtimizdagi barcha bunyodkorlik ishlariga bosh-qosh bo'ldi, eng og'ir va muammoli soha – qishloq xo'jaligi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga oldi.

Davlatimiz rahbarining o'z ta'biri bilan aytganda, islohotlar yo'lida ishonch va ilhom, g'ayrat va shijoat beqiyos kuch-qudrat beradigan – hayot sinovlarida toblangan, so'zida qat'iy turadigan, ishning ko'zini biladigan, mehnatkash, mard va matonatli xalqimizdir.

Hali dunyodagi birorta davlat tajribasida xalqning orasiga chuqur kirib borish, xalq bilan muloqotning eng samarali usul va yo'llarini joriy etish amaliyoti uchragan emas. Davlatimiz rahbarining "Xalq davlat idoralariga emas, balki davlat idoralari xalqimizga xizmat qilishi kerak" degan qat'iy talabi jamiyatimizdagi muhitni tubdan o'zgartirib yubordi.

Shahar va tumanlarda tashkil etilgan Xalq qabulxonalari aholining chinakam suyanchig'iga aylandi. Endilikda ushbu idoralar mas'ullari faqat fuqarolarning murojaatlarini tinglash va hal qilish bilan shug'ullanibgina qolmasdan, hayotga joriy etilgan – katta va kichik mansabdorlar kabi o'zlari uyma-uy yurib, aholining holidan xabar oladigan bo'lmoqda.

Prezidentimiz Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 72-sessiyasi minbaridan ta'kidlaganidek, O'zbekistonning ochiqlik siyosati, birinchi navbatda, qo'shni mamlakatlar bilan aloqalar faqat mustahkamlanibgina qolmasdan, chinakamiga do'st-birodarlik, qon-qardoshlik darajasiga ko'tarildi. Turonzaminda asrlardan beri yashab kelayotgan xalqlar bugun bir-birlarini to'la anglab yetishdi.

Ayniqsa qo'shni Qirg'iziston, Turkmaniston va Tojikiston davlatlari o'rtasida ko'p yillardan beri yechilmay kelayotgan ba'zi muammolar bugun o'z yechimini topdi.

O'zbekiston rahbari Shavkat Mirziyoyev Afg'oniston muammolariga bag'ishlangan nufuzli Xalqaro konferensiyasining tashabbuskori bo'ldi. Qariyb qirq yildan buyon davom etib kelayotgan afg'on muammosining tinch yo'l bilan hal etilishi yuzasidan Toshkent deklarasiyasining qabul qilinishiga rahnamolik qildi.

2019 yilning 15 aprel kuni O'zbekistonda Qozog'iston yili tadbirlarining ochilishi munosabati bilan Toshkentda o'tkazilgan tantanali marosimda Qozog'iston yetakchisi Qosim Jo'mard Toqayev ta'kidlaganidek, bugungi kunda

o'zbek va qozoq xalqlari o'rtasida muammoning o'zi yo'q, ularning barchasi to'la va uzil-kesil bartaraf etildi.

Ayni kunga qadar O'zbekiston Prezidenti yigirmadan ortiq davlatga rasmiy tashriflarni amalga oshirdi. Xorijlik sarmoyadorlarning O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlarga ishonchi kuchayganligini birgina 2018 yilning o'zida 52 milliard dollarlik 1080 ta loyiha bo'yicha kelishuvlarga erishilganligi dalolat berib turibdi. Jahon banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Islom va Osiyo taraqqiyot banklari, boshqa xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikdagi investisiyalar hajmi esa 8,5 milliard dollarni tashkil etdi.

Davlatimiz rahbarining bevosita tashabbuslari bilan birgina 2018 yilning o'zida 4 ta maqsadli dastur – “Obod qishloq”, “Obod mahalla”, “Yoshlar – kelajagimiz”, “Har bir oila – tadbirkor” dasturlari qabul qilindi va ular izchillik bilan amalga oshirilmoqda. Birgina Samarqand viloyatining o'zida 108 yilda 28 ta qishloq va 4 ta mahalla obod maskanga aylantirildi, 103 mingdan ko'proq aholining yashash sharoiti tubdan o'zgardi. O'n, yuz yillar mobaynida e'tibordan chetda qolib kelayotgan qishloqlar obod bo'lgach, aholi ro'shnolik ko'rdi. Qaqrab yotgan qishloqlarga ichimlik suvi keltirildi, tabiiy gaz yetkazib berildi. Maktablar qurildi yoki kapital ta'mirlandi, qishloq yo'llari ravon bo'ldi.

Qishloqlarda oilaviy poliklinikalar, maktabgacha ta'lim muassasalari barpo etildi. Bir so'z bilan aytganda, urbanizasiya – qishloqlarning shaharlashuv jarayonlari O'zbekiston yetakchisining dunyoni lol qoldirgan tashabbuslaridan biri bo'ldi.

Jahon afgor ommasi ko'rib va bilib turibdi: biz atom, shuningdek, quyosh elektr stansiyalari qurilishini boshlash arafasida turibmiz, kosmos sohasida loyihalarga kirishilgan, “raqamli iqtisodiyot”ni shakllantirish vazifalari amalga oshirilmoqda.

Harakatlar strategiyasining beshinchi ustuvor yo'nalishida belgilangan vazifalarga muvofiq, mamlakatimizning xalqaro maydondagi mavqeyi ham tobora ortib borayotganligini Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2017 yilning sentyabr oyida BMT Bosh Assambleyaning 72-sessiyasida ilgari surilgan tashabbusni ushbu xalqaro hamjamiyatga a'zo 193 ta davlatning hammasi keng qo'llab-quvvatlab, 2018 yil 12 dekabrda Birlashgan Millatlar Tashkilotining “Ma'rifat va diniy bag'rikenglik” maxsus rezolyusiyasi qabul qilinishi isbotlab turibdi.

Muhtaram Prezidentimiz dunyodagi eng nufuzli tashkilot - Birlashgan Millatlar Tashkilotining yuksak minbaridan turib so'zlagan nutqida O'zbekiston xalqining bugungi hayoti, ajdodlarimizning donishmandlik an'alariga amal qilib,

mamlakatimizning yangi qiyofasini shakllantirish yo'ldan dadil qadam tashlayotganligini ta'kidladi.

Mamlakatimizda 2017 yilning "Xalq bilan muloqot va inson manfaatlari yili", deb e'lon qilinganligini e'tirof etib, Yurtboshimiz *"Ishonchimiz komil: xalq davlat organlariga emas, balki davlat organlari xalqimizga xizmat qilishi kerak"*, deya ta'kidladi.

Shuningdek, yurtimizda:

Prezidentning Virtual va Xalq qabulxonalari tashkil etildi;

bolalar mehnati va majburiy mehnatga barham berish bo'yicha ta'sirchan choralar ko'rildi;

xorijga chiqish vizalari singari umrini mutlaqo o'tab bo'lgan o'tmish qoldiqlari bekor qilindi;

inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha milliy va xalqaro nodavlat tashkilotlar bilan ochiq muloqot faollashib bormoqda;

insonparvarlik tamoyillari asosida shaxsni qamoqda saqlash bilan bog'liq holatlar qayta ko'rib chiqildi;

nosog'lom g'oyalar ta'siriga tushib qolgan, to'g'ri yo'ldan adashgan fuqarolar ijtimoiy reabilitasiya qilinmoqda, ularni sog'lom hayotga qaytarish choralari ko'rilmoqda;

inson huquq va erkinliklarini himoya qilish parlament va fuqarolar tomonidan doimiy nazorat qilib borilmoqda;

siyosiy partiyalar, fuqarolik jamiyatining roli ortib bormoqda, sud organlarining mustaqilligi ta'minlanmoqda;

ommaviy axborot vositalarining o'rni ortib bormoqda;

iqtisodiyot tizimi liberallashtirilmoqda, qulay investisiya muhiti yaratilmoqda.

Yuqoridagilarni ta'kidlash barobarida Davlatimiz rahbari "Biz oddiy bir xaqiqatdan kelib chiqmoqdamiz: xalq boy bo'lsa, davlat ham boy va qudratli bo'ladi", dedi.

Muhtaram Prezidentimiz muqaddas islom dinimizning insonparvarlik, ma'rifatparvarlik mohiyatini, buyuk aziz-avliyolarimiz, mutafakkir allomalarimizning noyob va bebaho merosini chuqur o'rganish va keng targ'ib qilish zarurligini uqtirib kelmoqda. Shu maqsadda Toshkentda O'zbekistondagi islom sivilizasiyasi, Samarqandda Imom Buxoriy, shuningdek, Surxondaryoda Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazlari barpo etilmoqda. Toshkent islom universiteti va Islom akademiyasi negizida Xalqaro islom akademiyasi, Mir Arab oliy madrasasi, to'qqizta madrasa, shu jumladan, ikkita ixtisoslashgan xotin-qizlar muassasasi, beshta ixtisoslashgan maktablar tashkil etildi. Qashqadaryoda Abu

Muin Nasafiy, Buxoroda Bahouddin Naqshband qadamjolari, boshqa ziyoratgohlar tartibga keltirilib, obodonlashtirilmoqda.

Prezidentimizning tashabbuslarining amaldagi ifodasi sifatida viloyatimizdagi Imom Buxoriy ilmiy-tadqiqot markazi va Hadis maktabining yangi muhtasham binolari qurib bitkazildi. Poytaxtda Islom sivilizasiyasi markazi qurilishi jadal davom etmoqda.

O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasida mamlakatimizni yanada ravnaq toptirish, xalqimiz turmush darajasi va sifatini oshirish yuzasidan juda katta rejalar belgilangan. Ko'zlangan maqsadlarga erishish har bir vatandoshimizning fidoyiligi va tashabbuskorligiga bevosita bog'liqligini ham alohida ta'kidlash kerak. 2018 yil boshida Kasaba uyushmalari "Yurt taraqqiyoti yo'lida birlashaylik!" da'vati bilan chiqqan edi. Bugungi kunda ana shu chaqiriqqa qo'shilib, Prezidentimiz tashabbusi bilan tobora keng avj olayotgan islohotlar ijodkorlari va bunyodkorlari safida bo'lish har birimizning burchimizga aylanishi nihoyatda muhimdir.

Kirib kelgan 2019 yilning mamlakatimizda "Faol investisiyalar va ijtimoiy rivojlanish yili" deb nomlanishi millionlab yurtdoshlarimiz irodasi, orzu umidlarining ifodasi hamdir. Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Hammamizni tarbiyalagan, voyaga yetkazgan – shu xalq. Barchamizga tuz-nasiba bergan ham – shu xalq. Bizga ishonch bildirgan, rahbar qilib saylagan ham aynan shu xalq. Shunday ekan, biz, birinchi navbatda, kim bilan muloqot qilishimiz kerak – avvalo, xalqimiz bilan. Shunda xalqimiz bizdan rozi bo'ladi. Xalq rozi bo'lsa, ishimizda unum va baraka bo'ladi. Xalq bizdan rozi bo'lsa, Yaratgan ham bizdan rozi bo'ladi".

Ushbu yilda yurtimizda ajdodlarimizning o'g'itlari va tarixiy tajribasiga tayangan holda sharqona demokratiya tamoyillariga asoslangan kuchli ijtimoiy siyosat olib borilishi, u xalqimiz taqdirida porloq sahifalar ochishiga shubha yo'q.

Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev 2018 yilning 28 dekabr kuni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga yo'llagan Murojaatnomasida ta'kidlab aytganidek, "Yoshlarimizga munosib ta'lim berish, ularning ilm-fanga bo'lgan intilishlarini ro'yobga chiqarishimiz kerak. Shu maqsadda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishimiz, o'rta va oliy o'quv yurtlarining moddiy-texnik bazasini, ilmiy va o'quv jarayonlari sifatini tubdan yaxshilashimiz kerak". Ushbu yilda, hiech shubhasiz, xalqimiz orzu umidlarining ifodasi bo'lgan ulug'vor rejalar, xayrli, savob ishlar amalga oshiriladi.

O'zbekistondagi yangilanishlar zamirida, albatta, mustaqil yurtimiz ravnaqida farovonlik sari keng ufqlar ochishga qaratilgan muhim tarixiy hujjat – Harakatlar strategiyasi yotadi. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini

rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 sonli Farmoniga asosan qabul qilingan bo'lib, beshta ustuvor yo'nalishni o'z ichiga oladi. Harakatlar strategiyasining timsoli (simvoli)da ushbu ustuvor yo'nalishlar beshta rangda ifodalangan va quyidagilardan iborat.

I. Davlat va jamiyat qurilishi tizimini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari (moviy, ko'k rang) – osmon va toza suv timsoli, buyuk Amir Temur bayrog'idagi rang);

II. Qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishning ustuvor yo'nalishlari (pushti rang – ustuvorlik va odillik timsoli, odil sudlov belgisi);

III. Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo'nalishlari (sariq (tilla) rang – qudrat va boylik timsoli, iqtisodiyotni rivojlantirishni o'zida ifodalovchi belgi);

IV. Ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari (qizil rang – aholining munosib hayot tarzini ifodalovchi belgi);

V. Xavfsizlik, diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni ta'minlash hamda chuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo'nalishlar (oq rang – tinchlik va musaffolik timsoli, tinchlikparvar siyosat elementi).

Harakatlar strategiyasi bilan quyidagilarni nazarda tutuvchi kompleks chora-tadbirlar dasturi ko'zda tutilgan:

20 yangi qonun loyihalari tayyorlanadi («Davlat boshqaruvi asoslari to'g'risida», «Davlat-xususiy sherikligi to'g'risida», «Davlat xizmati to'g'risida», «Investisiyalar va investisiyalar faoliyati to'g'risida» va boshqalar);

21 ta quyidagi yo'nalishlardagi qonun hujjatlariga o'zgartish va qo'shimchalar kiritiladi (Oliy Majlis rolini oshirish, sudlar mustaqilligi ta'minlash, iqtisodiyot tarmoqlaridagi raqobatni kuchaytirish va boshqalar);

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 35 ta qaror loyihalari tayyorlanadi («Ichki ishlar organlari faoliyatini samaradorlini oshirish to'g'risida», «Tez-tibbiy yordam xizmati faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida», «Milliy valyutani erkin konvertasiyalashni kafolatlovchi bozor mexanizmlarini bosqichma-bosqich tatbiq etish», «Sog'liqni saqlash sohasida xususiy sektorni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida» va boshqalar);

Vazirlar Mahkamasining 18 ta qarori loyihalari tayyorlanadi («Tuman (shahar)larda infrastrukturalar ta'minlangan erkin iqtisodiy zonalar tashkil qilish», «Ayollarni ijtimoiy himoya qilish markazlari faoliyatini tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida», «Muzey va teatrlar faoliyatini takomillashtirish chora

tadbirlari to'g'risida» va boshqalar);

7 ta konsepsiya, 26 ta dastur loyihalari (Ma'muriy islohotlar o'tkazish to'g'risida, Ekport va moliya bozor faoliyatlari to'g'risida, Banklar faoliyatini takomillashtirish to'g'risida va boshqalar) ishlab chiqiladi;

14 ta struktura qayta tashkil etiladi (Sudyalar oliy kengashi, Biznes ombudsman, xususiy notarial idoralar va boshqalar).

Beshta ustuvor yo'nalishning har biri bo'yicha alohida vazifalar belgilangan. Ular quyidagilardan iborat.

I. Davlat va jamiyat qurilishi tizimini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari:

Demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va mamlakatni modernizasiya qilishda Oliy Majlis palatalari, siyosiy partiyalarning rolini yanada kuchaytirish;

Davlat boshqaruvi tizimini isloh qilish;

Jamoatchilik boshqaruvi tizimini takomillashtirish.

II. Qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishning ustuvor yo'nalishlari:

Sud hokimiyatining chinakam mustaqiligini ta'minlash, sudning nufuzini oshirish, sud tizimini demokratlashtirish va takomillashtirish;

Fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish kafolatlarini ta'minlash;

Ma'muriy, jinoyat, fuqarolik va xo'jalik qonunchiligini takomillashtirish;

Jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarliklarning oldini olish tizimini takomillashtirish;

Sud-huquq tizimida qonuniylilikni yanada mustahkamlash;

Yuridik yordam va xizmat ko'rsatish tizimini yanada takomillashtirish.

III. Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo'nalishlari:

Makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlash va iqtisodiy o'sish sur'atlarini saqlab qolish;

Tarkibiy o'zgartirishlarni chuqurlashtirish, milliy iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlarini modernizasiya va diversifikasiya qilish hisobiga uning raqobatbardoshligini oshirish;

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish;

Qishloq xo'jaligini rivojlantirish;

Turizm sohasini rivojlantirish.

IV. Ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari:

Aholining bandligi va real daromadlarini bosqichma-bosqich oshirish;

Aholini ijtimoiy himoya qilish va sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish;

Aholining munosib turmush sharoitini ta'minlash;

Ta'lim va fan sohasini rivojlantirish;

Yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish.

V. Xavfsizlik, diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni ta'minlash hamda chuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo'nalishlar:

Xavfsizlik, diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni ta'minlash sohasidagi ustuvor yo'nalishlar;

Chuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo'nalishlar.

Kelgusi besh yilda mamlakatni rivojlantirishning strategik va ustuvor yo'nalishlarini belgilash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti boshchiligida Harakatlar strategiyasini amalga oshirish bo'yicha Milliy komissiya tuzildi.

Davlat dasturiga kiritilgan tadbirlar to'liq, o'z vaqtida va sifatli bajarilishini nazorat qilish Harakatlar strategiyasi beshta yo'nalishining har biri bo'yicha tuzilgan komissiyalar zimmasiga yuklatilgan. Ushbu komissiyalar zimmasiga nafaqat yuqorida qayd etilgan vazifalarni amalga oshirish, balki 2018-2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasini amalga oshirish bo'yicha tegishli yillik davlat dasturlari loyihalarini tayyorlash ham yuklatilgan.

Harakatlar strategiyasining amalga oshirilishi O'zbekiston Respublikasining mamlakatni isloh qilish va modernizatsiyalash, rivojlangan bozor iqtisodiyotiga asoslangan huquqiy demokratik davlat, kuchli fuqarolik jamiyati barpo etish, qonun ustuvorligini, xavfsizlik va huquq-tartibotni, davlat chegaralarining daxlsizligini, jamiyatda shaxdam harakatlariga yangi kuch bag'ishlaydi.

Harakatlar strategiyasining har bir yo'nalishi bo'yicha amalga oshirilayotgan ulug'vor ishlar, yurtimizda bo'layotgan demokratik o'zgarishlar jahon afgor ommasini hayratga solmoqda.

2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasida ta'limni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan. Unda aynan sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish vazifalari belgilangan. Bularning barchasi Konstitusiyamizda mustahkamlab qo'yilgan har kimning ta'lim olish huquqini ta'minlashga xizmat qiladi.

Asosiy qonunimiz—O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi insonparvarlik, o'zbek davlatchiligining tarixiy tajribasi, demokratiya va ijtimoiy adolat, xalqaro huquqning qoida va mezonlari asosida ishlab chiqilgan xalqchil qomusdir. Bosh qomusimiz Vatanimiz mustaqilligi, xalqimizning tinch-osoyishta hayoti,

fuqarolarimizning huquq va erkinliklari hamda manfaatlarining mustahkam kafolatidir. Unda mustahkamlab qo'yilgan me'yorlar o'tgan yigirma sakkiz yil davomida mamlakatimizda bozor munosabatlari va xususiy mulk ustuvorligiga asoslangan huquqiy demokratik davlat, kuchli fuqarolik jamiyati barpo etish, O'zbekistonning xalqaro maydonda o'zining munosib o'rnini egallashida poydevor bo'lib xizmat qildi.

Konstitusiyada mamlakatimiz fuqarolarining barcha huquqlari mustahkamlangan. Ana shunday huquqlardan biri — bu shaxsning ta'lim olish huquqidir. Asosiy qonunimizning 41-moddasida har kim bilim olish huquqiga ega ekanligi belgilab qo'yilgan.

Mustaqillikning dastlabki kunlaridan mamlakatimizda shaxsning eng muhim ijtimoiy huquqlaridan biri — ta'lim olish huquqini ta'minlashga davlat siyosatining ijtimoiy sohadagi ustuvor vazifasi sifatida e'tibor qaratib kelinmoqda. Ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy tamoyillari Konstitusiyamizda belgilab berilgan qoidalarga hamohang va uyg'undir.

O'zbekiston Respublikasida yashayotgan har bir shaxsga uning jinsi, tili, yoshi, irqiy, milliy mansubligi, e'tiqodi, dinga munosabati, ijtimoiy kelib chiqishi, xizmat turi, ijtimoiy mavqeyi, turar joyidan qat'iy nazar bilim olish huquqi kafolatlangan. Ular maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar, oliy ta'lim olishi mumkin. Shuningdek, maktab ta'limidan tashqari sport, musiqa, san'at, amaliy san'at va boshqa sohalar bo'yicha qo'shimcha bilim olish, malaka oshirish, qayta tayyorlovdan o'tish, ikkinchi va undan keyingi mutaxassisliklarga ega bo'lish imkoniyati yaratilgan. Davlat dasturlari asosida oilada yoki eksternat tartibida bilim olish mamlakatimiz fuqarolari uchun qulaylik tug'diradi.

Ta'lim maskanlarida Asosiy qonunimizni o'rganish, xususan, yoshlarning huquqiy madaniyati va bilimlarini yuksaltirish, ularni Konstitusiyamizga hurmat ruhida tarbiyalash demokratik islohotlarni amalga oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Konstitusiyani o'rganish insonning o'zini anglashi sari bosilgan qadamdir. Jamiyatimizning har bir a'zosi Bosh qomusimizning yaratilish tarixi, uning demokratik huquqiy davlat barpo etish va inson manfaatlarini ta'minlashdagi ahamiyatini bilishi, birinchi navbatda, uning o'zi uchun zarur. Qolaversa, bu fuqarolik burchidir. Konstitusiyani chuqur o'rganish, yoshlarning huquqiy madaniyati va bilimlarini yuksaltirish, ularni Bosh qomusimizga hurmat ruhida tarbiyalash, yigit-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini kuchaytirish — demokratik islohotlarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Ta'limning dastlabki bo'g'ini — maktabgacha ta'lim muassasalarida ham bu borada muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Maktabgacha ta'lim sohasi boshqaruvi

takomillashtirilib, vazirlik tashkil etilishi, avvalo, ota-onalarni ko'pdan beri o'ylantirib kelayotgan muammolarni hal etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, bolalarni yoshlikdan bilim olishga, til o'rganishga, o'zini o'zi anglashi, huquqlarini bilishi, bir so'z bilan aytganda, hayotga tayyorlanishiga qaratilgan muhim qadamdir. Boshlang'ich bo'g'indan boshlab Bosh qomusimiz mazmun-mohiyatini o'rgatishga qaratilgan ishlar yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash borasida o'z oldimizga qo'ygan maqsadlarimizda muhim omildir.

Mamlakatimizda mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq ta'lim va tarbiya masalasi, xalqimizni ma'naviy yuksaltirishga e'tibor O'zbekiston taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etildi, ushbu masala davlat maqomiga ega bo'ldi. Birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning asarlarida ta'lim-tarbiya, ma'naviyat va ma'rifat jamiyat taraqqiyotining muhim omili ekanligi kashf qilindi. Mustaqil davlatimiz asoschisi istiqlolning dastlabki paytlaridanoq xalqning, davlatning, jamiyatning kuch-qudrati bo'lgan ta'lim-tarbiyani rivojlantirishga e'tibor qaratdi, "O'zbekiston – kelajagi buyuk davlat", "Bizdan ozod va obod vatan qolsin", "Biz hyech kimdan kam emasmiz, kam bo'lmaymiz ham" degan shiorlarni o'rta tashlagan edi.

(Shu o'rinda Islom Karimovning tarixiy xizmatlari, jasorati, ma'naviyat va ma'rifat homiysi ekanligi ochib beriladi).

O'zbekistonning Birinchi Prezidenti Islom Karimovning tarixiy xizmatlari va g'oyalarining barhayotligi yana shu bilan belgilanadiki, u *ma'naviyat masalasini davlat siyosati darajasiga ko'tardi*. Mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq O'zbekiston yetakchisi ijtimoiy borliq bilan bir vaqtda ijtimoiy ongini, ya'ni jamiyat a'zolarining tushuncha va tafakkurini yangilash, uni eski tuzumga xos stereotiplardan xalos etish, bir so'z bilan aytganda, iqtisodiy islohotlarni ma'naviy to'lqin bilan kuchaytirish zarurligini anglab yetdi va bu jabhada tashkilotchilikning yuksak namunalarini ko'rsatdi.

Falsafiy nuqtai nazardan, insonni o'rab olgan atrof-muhit, olamning tuzilishi hamda taraqqiyotini ifodalovchi tushunchalar uzluklilik va uzluksizlik bo'lib, aslida ular hayotning bardavomligini bildiradi. Uzluklilik hayotda bir sifatdan boshqa bir sifat holatiga erishishni bildirsa, uzluksizlik esa muayyan bir tizimning yaxlitligi va bir butunligi, o'zaro bog'liqligi va aloqadorligi, holatlarning tadrijiy ravishda o'zgarishi – bir holatdan ikkinchi holatga o'tishida namoyon bo'ladi.

Uzluklilik va uzluksizlikning dialektik birligi va o'zaro ta'siri inson hayotining barcha jabhalarida, shu jumladan ta'lim sohasida ham amal qiladi. O'zbek milliy ensiklopediyasida uzluksiz ta'limga *o'zaro mantiqiy izchillik asosida*

bog'langan hamda soddadan murakkabga qarab rivojlanib boruvchi va bir-birini taqozo etuvchi bosqichlardan iborat yaxlit ta'lim tizimi", degan ta'rif berilgan. Ayniqsa bizning mamlakatimizda uzluksiz ta'lim kadrlar tayyorlash tizimining, ta'lim sohasida davlat siyosatining asosi hisoblanadi.

Jahon miqyosida globallashuv va keskin raqobatchilik kuchayib borayotgan sharoitda insonning oldingi davrdagi butun hayot uchun ta'lim olish emas, balki butun hayoti davomida uzluksiz ta'lim olish zaruratini keltirib chiqarmokda.

Ta'limning uzluksizligi to'g'risidagi ilk g'oyalarni ayrim G'arb tadkikotchilari, yunon donishmandlari Suqrot, Aflotun, Arastu asarlarida, insonning ma'naviy takomillashub borishi hakidagi diniy-falsafiy qarashlarida, shuningdek, shunga o'xshash g'oyalarni mukaddas islom dinimizda xam uchratishimiz mumkin. Uzluksiz ta'lim g'oyasining paydo bo'lishi, o'z navbatida, bir tomondan pedagogik konsepsiya sifatida, boshqa tomondan esa, amaliyotning natijasi sifatida vujudga keldi.

"Uzluksiz ta'lim" konsepsiyasi birinchi marta YuNESKOning 1965 yildagi forumida taniqli nazariyotchi P.Langrand tomonidan o'rtaga tashlanib, sezilarli darajada nazariy va amaliy rezonansga sabab bo'ldi va natijada o'tgan asrning 60 yillari oxiriga kelib mazkur ibora ilmiy tahlilning maxsus predmetiga aylandi. Uzluksiz ta'limni xalqaro darajada o'rganishning ustuvorliklari o'z ichiga ta'lim tizimining uzluksizligini ta'minlovchi uzluksiz kasbiy ta'lim, qo'shimcha ta'lim, kattalar ta'limi, aholining himoya kilinmagan qatlami ta'limini va iktisodiy modellarni qamrab oladi.

Uzluksiz ta'lim tizimining rivojlanishi, uning o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy jihatdan tadqiq etishga sezilarli darajada hissa qo'shgan MDH olimlaridan S.G.Vershlovsiy, N.V.Vasilenko, S.M. Vishnyakova, V.I.Ilina, O.M. Nikandrov, V.I. Podobeda va boshqalarning nomlarini keltirib o'tish mumkin.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda uzluksiz ta'lim borasida bir-biridan farklanuvchi bir necha nukta nazarlarni uchratish mumkin. Ulardan eng ko'p uchraydiganlari: "uzluksiz ta'lim-butun hayot davomida egallaydigan ta'lim", "uzluksiz ta'lim - kattalar uchun ta'lim", "uzluksiz ta'lim - bu uzluksiz kasbiy ta'lim" kabi iboralar ko'llanilsa, jahon pedagogikasida uzluksiz ta'lim bir nechta atamalar bilan izohlanib, ular ichida "davom etuvchi ta'lim", "hayot davomida o'qish", "doimiy o'qish" iborolari keng qo'llaniladi.

YuNESKOning "Ta'lim - yashirin xazina" ("Learning: The Treasure Within") deb nomlangan XXI asr uchun ta'lim bo'yicha xalqaro komissiyasining ma'ruzasida ilmiy taraqqiyot hamda iqtisodiy va ijtimoiy faoliyatning yangi shakllari butun hayot davomida o'qishni talab etayotgani alohida ta'kidlanadi.

Ma'ruzada butun hayot davomida ta'lim olish to'rt ustunga tayanishi lozimligi ta'kidlanadi:

YUNESKOning butun hayot davomida ta'lim olish ustunlari

1. Bilishga o'rganish. Bu shaxsning keng umumiy madaniyatini fanlarning cheklangan sohasida bilimlarni chukur egallashni nazarda tutadi. Shaxsning umumiy madaniyati ta'lim olishni rag'batlantiradi, uning bilimini muttasil oshirib borishga o'rgatadi. Bu, shuningdek, uzluksiz ta'lim tug'dirgan imkoniyatlardan foydalangan holda o'qishni o'rganishni ham ko'zda tutadi.

2. Ishlashni o'rganish. Har bir shaxs faqat kasb malakasini egallabgina kolmasdan, ayni paytda turli vaziyatlarda oqilona qaror qabul qilish va jamoa bilan birga ishlay olish ko'nikmalarini shakllantirgan kompetentlikka ega bo'lishi kerak. Shuningdek, shaxs hayoti davomida duch keladigan turli ijtimoiy yoki ishlab chiqarish muhitida mehnat faoliyatini amalga oshirishga ham o'rganishi kerak.

3. Birgalikda yashashga o'rganish. Umumiy loyihalarni amalga oshirish, hurfikrlilik, o'zaro anglashuv, kelishish qadriyatlarini hurmat qilgan holda mojaroli vaziyatlarni hal qilishda bevosita ana shu fazilat asqotadi.

4. Yashashni o'rganish. Bu o'z shaxsini kamol toptirish, mustaqil fikrga ega bo'lish, shaxsiy mas'uliyat demakdir. Shuning uchun ta'limda insonning ushbu fazilatlarini rivojlantiradigan barcha vositalar - xotira, mushohada yurgizishga qodirlik, estetik did, jismoniy imkoniyatlar, aloqa qilishga qodirlik va h.k.lardan samarali foydalanilishi lozim.

(Ma'ruzachi xorijlik olimlarning uzluksiz ta'limning mazmun-mohiyatiga doir tadqiqotlarini inkor etmagan holda ushbu masala eng avvalo Sharqda o'z takomiliga erishganini alohida qayd etishi lozim). Xususan, Hadislarda ta'kidlanganidek,

“Beshikdan to qabrgacha ilm izla”. Bu – uzluksiz ta’limga berilgan o’ziga xos ta’rifdir. Shuningdek, Qur’oni karimda, Abu Nasr Forobiy, Alisher Navoiy va boshqa mutafakkir ajdodlarimizning asarlarida ilmu urfon va ta’lim-tarbiyaning ulug’lanishi misollar orqali keltiriladi.

Mamlakatimiz ta’lim tizimini isloh qilish jarayonida mustahkam huquqiy, tashkiliy, moddiy-texnik baza yaratildi, bu intellektual salohiyati yuqori va barkamol yosh avlodni o’qitish va tarbiyalashning mazmunini yangilashga ko’maklashdi. Mustakillik yillarida respublikamizda ta’lim-tarbiya tizimi va barkamol avlodni tarbiyalash davlat siyosatining asosiy ustuvor yunalishlari darajasiga ko’tarildi.

Birok, o’tkazilgan tahlillar maktabgacha ta’lim sohasida olib borilayotgan ishlarning samarasi va natijasi yetarli darajada emasligi, shu bilan birga, umumiy o’rta va o’rta maxsus, kasb-hunar ta’limi rivojlanishini tahlil qilish natijalari tizimning bugungi kun talablariga javob bermasligini va tub islohotlarga muhtojligini ko’rsatdi.

O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 8 oktyabrdagi F-4724-sonli farmoyishi bilan tashkil kilingan Ishchi guruh tomonidan oliy ta’lim tizimidagi holatni o’rganish natijalariga ko’ra, bir qator oliy ta’lim muassasalarida haligacha ilmiy-pedagogik salohiyatning pastligi, ta’lim jarayonlarini axborot-uslubiy va o’quv adabiyotlari bilan ta’minlash zamonaviy talablarga javob bermasligi, ularning moddiy-texnik bazasini tizimli yangilashga katta ehtiyoj mavjudligi aniqlandi.

Aholining turli toifalarini "Hayot davomida ta’lim olish" tamoyili bo’yicha kasbga tayyorlash tizimining yetarli rivojlanmaganligi aksariyat katta yoshli aholi, shuningdek, ishsiz yoshlar va nogiron shaxslarning mehnat bozorida keraksiz bo’lib qolishiga olib keldi.

Shu bilan birga, islohotlar amalga oshirilgan yillarda umumiy o’rta, shuningdek, o’rta maxsus, kasb-hunar ta’limini rivojlantirish, 12 yillik majburiy ta’limga o’tish natijalarini har tomonlama tahlil qilish hozirgi o’rta maxsus, kasb-hunar ta’limi tizimi bugungi kun talablariga javob bermasligini va tubdan isloh qilishga muhtoj ekanligini ko’rsatdi.

Muxtasar aytganda, mamlakatimiz mustaqilligining chorak asrlik davrida barcha sohalar kabi ta’lim tizimida ham muayyan yutuqlar qo’lga kiritildi. Lekin jahon miqyosida integrasiya hamda globallashuv jarayonlarining tobora kuchayib va kengayib borishi, O’zbekistonning jahon hamjamiyatida tobora mustahkam o’rin olishi, yurtimizda amalga oshirilayotgan yaratuvchilik va ulkan bunyodkorlik ishlari, shuningdek, barkamol avlod tarbiyasi jarayonida ilmu urfonga bo’lgan

ehtiyojning yanada ortib borishi ta'lim tizimida islohot jarayonlarini yangi bosqichga ko'tarishni zarur qilib qo'ydi.

Bugungi kunda mamlakatimizda bolalarni maktabga tayyorlash, ularning umumiy o'rta ma'lumot olishlari, kasb-hunar o'rganishlari, oliy ma'lumotga ega bo'lishi, shuningdek, ilm-fan bilan shug'ullanishini ta'minlash maqsadida qariyb 5 ming 200 dan ortiq davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasi, 10 mingga yaqin umumiy o'rta ta'lim maktabi, bir ming 500 ga yaqin kasb-hunar kolleji va akademik liseylar, 80 dan ortiq oliy o'quv yurtlari, ularning filiallari va xorijiy davlatlarning oliy ta'lim muassasalari filiallari faoliyati yo'lga qo'yilgan. Bu esa farzandlarimizning erkin ta'lim olish huquqini o'zi istagancha amalga oshirishiga xizmat qiladi.

Ta'limning barcha turida faoliyat olib borayotgan o'qituvchilar malakasi muntazam oshirib boriladi. Ayni shu maqsadda respublika va hududiy malaka oshirish muassasalari samarali faoliyati yo'lga qo'yilgan. Bu, o'z navbatida, zamonaviy bilim va ko'nikmalarni yosh avlodga yetkazishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabdan tashqari ta'limni rivojlantirishga qaratilayotgan e'tibor natijasida yurtimizda 300 dan ortiq musiqa va san'at maktabi, 227 ta bolalar va o'smirlar sport maktabi, 56 ta ixtisoslashtirilgan bolalar va o'smirlar sport maktabi, 211 ta "Barkamol avlod" bolalar markazlari tashkil etilgan. Mamlakatimizning har bir tuman va shahrida faoliyat ko'rsatayotgan bunday markaz va sport maktablari hududlardagi iqtidorli, mahoratli o'g'il-qizlarimizning yuzaga chiqishida muhim zamin bo'layotir.

Bu kabi ishlar yangi bosqichda izchil davom ettirilayotgani har birimizga faxr bag'ishlaydi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasida ta'lim-tarbiya tizimining barcha bo'g'ini faoliyatini bugungi zamon talablari asosida takomillashtirish, farzandlarimiz uchun zarur sharoitlar yaratish, yangi-yangi ta'lim-tarbiya, madaniyat, san'at va sport maskanlarini barpo etish masalasiga to'xtalib o'tilgan edi. Albatta, ta'lim-tarbiya bu uzluksiz jarayon. U hech qachon bir joyda to'xtab qolmaydi. Insoniyat tafakkuri bilan yaratilayotgan yangidan yangi bilimlar, qonuniyatlar, texnik va texnologik vositalar ta'lim jarayoniga kiritilishi, yoshlar ularni o'zlashtirishi taqozo etiladi. Ilm-fan yangiliklari, ishlab chiqarishda yangi sohalar ochilishi, ularning rivojlanishi kadrlar tayyorlash ishini kuchaytirish, mutaxassisliklarni doimiy ravishda yangilab borishni talab etadi. O'quv reja va dasturlarga yangi fanlarni kiritish, fanlarni o'qitish hajmini qayta ko'rib chiqish ham uzluksiz jarayon sanaladi.

Ta'lim tizimini isloh etishda davlat maqsadlaridan kelib chiqib, xalqimizning xohish-irodasiga mos, ya'ni aholining talab va istaklari e'tiborga olingan holda o'zgartishlar kiritilmoqda.

Majburiy ta'limni amalga oshirishda asosan yangi usul va uslublarga e'tibor qaratilayotir. Ota-onalarning farzandlarini umumiy o'rta ta'lim tizimining tarkibiy qismi bo'lgan 10-11-sinflarda o'qitishni xohlashi yoki kasb-hunar kolleji, liseylarda davom ettirishini istashi bilan bog'liq masala ko'p yillar davomida xalqimizni ham, mutasaddilarni ham qiynab kelayotgan edi. ushbu masalaning bugun yechim topgani muhim ahamiyatga ega. Ota-onalarning takliflari e'tiborga olinib, umumiy o'rta ta'limda 11 yillik tizim qayta joriy etilgani har jihatdan to'g'ri tanlov bo'ldi. Psixologlarning yakdil e'tirof etishicha, ayni o'smir yoshdagi bolalarning o'zlari o'rgangan muhit, yon-atrofdagi do'stlaridan ajratib yuborilishi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Akademik liseylar umumiy o'rta ta'limning tarkibiy qismiga aylantirildi. 9-sinfning iqtidorli bitiruvchilariga ikki yil davomida akademik liseylarda ta'lim olish imkoniyati yaratildi. Umuman olganda, umumiy o'rta ta'lim tizimi bitiruvchilari ta'lim olishni kasb-hunar kollejlari yoki oliy ta'limda davom ettirishlari mumkin bo'ladi.

Davlatimiz rahbari Sh.Mirziyoyev BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi ma'ruzasida jahon afgor ommasi e'tiborini mamlakatimizda yosh avlod tarbiyasi yo'lida olib borilayotgan ezgu ishlarga qaratgan edi. Ayniqsa, globallashuv jarayonlari har qachongidan kuchaygan hozirgi davrda ularni yot hoyalardan himoya qilish, yoshlarimiz ongida mafkuraviy immunitetni kuchaytirish ta'lim tizimi oldida turgan g'oyat muhim vazifalardan hisoblanadi.

Mafkura inson ruhiyati bilan bog'liq bo'lgan hissiyotga bog'lansagina insonni boshqaradi, yo'lga soladi. Buning uchun o'smirlar yot mafkuralar targ'ibotining «mehribonligi», «xolisligi» va «yoqimlilik» ortida nima yotganini uqtirish lozim. Ya'ni ularning zamirida O'zbekistonning rivojlanib ketishiga qarab muntazam taktikasini o'zgartirib turuvchi jonsarak buzg'unchi targ'ibot natijasi va amaliyoti yotganini tushunishga izchil o'rgata borish kerak.

Hozirgi davrda axborot tarqatish jarayoni butun yer yuzini qamrab oldi. XX asrning so'ngi o'n yilligida yaratilgan mo'jiza - xalqaro kompyuter tarmog'i, ya'ni internet tizimining vujudga kelishi va u orqali axborot almashinuvi jarayonlarining tezlashib borishi odamlarga g'oyaviy ta'sir o'tkazish ko'lamini kengaytirmoqda. Internet insoniyatning muhim yutug'i bo'lib, axborot va kommunikasiya jarayonlarini misli ko'rilmagan darajada tezlashtirdi. Odamlarga qator qulayliklar yaratdi. Odam o'z uyida, kompyuter qarshisida o'tirgan holda pul topadigan, universitetda tahsil oladigan, buyum xarid qiladigan, hatto oila quradigan bo'ldi.

Internet bugun odamlarga mafkuraviy ta'sir ko'rsatish vositasi bo'lib qoldi. Shu bois u jiddiy muammolarni keltirib chiqarmoqda. Internetdan qo'poruvchilik, g'oyani «eksport» qilish, odamlar ongini zaharlash maqsadida foydalanish mafkuraviy kurashni yanada keskinlashtirdi, odamlarni elektron xurujlar qarshisida chorasiz qilib qo'ymoqda. Bugun dunyo yagona axborot maydoniga aylanib bormoqda. Bu esa globallashuvning xavfli jihatlaridan biri bo'lib qolayotir. Axborot yovuz kuchlar - uyushgan jinoyatchilik, jahon terrorizmi qo'lida xavfli qurolga aylanmoqda. Hozirgi kunda axborot tahdidini uyushtirish ustida yuzdan ortiq davlat «hamjihatlik» bilan ish olib boryapti. Demak, yagona axborot makonini yaratish, undan axborot tahdidi yo'lida foydalanish shu darajaga yetdiki, axborot maydonidagi xuruj yadro poligonlaridan ko'ra xavfliroq bo'lib qoldi.

Yevropa Ittifoqi tomonidan o'tkazilgan so'nggi on-layn-so'rovnoma natijalariga ko'ra dunyoda 9 yoshdan 12 yoshgacha bo'lgan 38 foiz, 13 – 16 yosh bo'lgan 77 foiz bolalar internetning doimiy foydalanuvchilari hisoblanadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 18 yoshgacha bo'lgan 40 foiz bolalar taqiqlangan saytlarga kirib, ulardagi man qilingan axborotlarga qiziqadi.

Yosh avlodning internet savodxonligini oshirish bugungi kunda barcha mamlakatlar uchun mushtarak bo'lgan global muammoga aylandi. Bu – bolalarning tobora ko'proq internet xurujlari, firibgarlik, soxta axborotlar, qo'rqitish, aldovlar qurboniga aylanib borayotgani bilan izohlanadi.

«Dunyo o'rgimchak to'ri» deb ataluvchi Internet tarmog'idagi qo'poruvchilik harakatlari, avvalo, yoshlarning ongini egallashga yo'naltirilgan tuban va makkor usullardir. Mafkuraviy jarayonlar globallashib borayotgan bugungi kunda ohanrabo singari o'ziga rom etayotgan va kishini chalg'itayotgan axborot xurujidan himoyalaniishning eng maqbul yo'li – yurtdoshlarimiz, ayniqsa yoshlarimizda tafakkur madaniyatini, dunyoqarashni shakllantirishdir. Tafakkur – insonning eng katta boyligi. Tafakkurdan mahrum bo'lish insoniy qiyofadan mahrum bo'lish demakdir. Agar tuzdan sho'rlik sifati olib tashlansa, uni tuz deb atab bo'lmagani singari inson vujudidan tafakkur «yulib olib tashlansa» uni inson deb atash ham mantiqqa to'g'ri kelmaydi. Tafakkurni boshqarib bo'lmaydi, uni boyitib, charxlab borish mumkin, xolos. O'zbekistonning bu dolzarb masalaga munosabatini Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov shunday ifodalagan edi: «Biz kishilar dunyoqarashini boshqarish fikridan yiroqmiz, balki biz odamlarning tafakkurini boyitish, uni yangi ma'no va mazmun bilan to'ldirish tarafdorimiz».

Bugungi kunda dunyoning ko'plab mamlakatlarida internet xavfsizligini ta'minlash, ayniqsa, moliya muassasalari, hukumat portallari va yirik veb-saytlarning ishonchliligina oshirishga qaratilgan ko'plab chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bugun 30 dan ortiq mamlakatda «Internet himoyachilari» guruhlar

tashkil etilgan. Dunyoda virtual maydon xavfsizligini muntazam ta'minlab turish uchun 1,5 milliard dollardan ortiq mablag' sarflanar ekan. Jahon hamjamiyati birgalikda 2004 yildan buyon har yili fevral oyining ikkinchi seshanbasini "Butunjahon internet xavfsizligi kuni" deb e'lon qilgan. Bu yil "Butunjahon internet xavfsizligi kuni" 100 dan ortiq mamlakatda keng nishonlandi.

Shu o'rinda tinglovchilarga (kichik guruhlariga) mafkuraviy tahdidlarga qarshi qanday kurashish lozimligi haqida quyidagi topshiriqni berish mumkin:

Hayotimizga xavf solayotgan mafkuraviy tahdidlar	Ularga qarshi kurash yo'llari va vositalari

O'zbekiston Yoshlar ittifoqining tashkil etilganligi, har yili 30 iyun – Yoshlar kuni deb belgilanganligi kelajagimiz egalari hayotida porloq imkoniyatlar yaratdi. Ayni paytda Yoshlar ittifoqiga a'zo bo'lganlar soni 8 million kishiga yaqinlashdi.

Davlatimiz rahbari 2019 yilning 27 dekabr kuni Toshkentdagi axborot-kommunikasiya texnologiyalari yo'nalishiga oid fanlarni chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan Muhammad al-Xorazmiy nomidagi maktabda yoshlar bilan o'tkazgan uchrashuvda fidoyi yoshlarni jamlaydigan "Vatan iftixorlari" institutini joriy etish haqida taklif kiritish barobarida ma'rifatparvar bobomiz Abdurauf Fitratning "Bu dunyo kurash maydonidir. Sog'lom tan, o'tkir aql va yaxshi axloq bu maydon qurolidir", degan so'zlarini yodga oldi¹.

Bugun bizning mamlakatimizda internet tarmog'idan foydalanuvchilar soni 10 million kishidan oshdi. Ularning aksariyati yoshlar, albatta. Internetdan foydalanishda cheklovlar, taqiqlar kutilgan natijani bermaydi. Zero, oyni etak bilan yopib bo'lmaydi. Yurtdoshlarimizning savodxonligini oshirish orqaligina ko'zlangan maqsadga erishish mumkin. Bu – biz, ziyolilar, targ'ibotchilarning muhim vazifamiz. Yoshlar orasida bo'lish, ular bilan davra suhbatlari uyushtirib turish juda muhimdir. Shuningdek, globallashtirish davrida informasion xurujlarning xavfi, ularning oldini olish masalalariga bag'ishlab bahs va munozaralar tashkil qilib turish ham ijobiy samara beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha ilgari surgan beshta muhim tashabbusi tarbiyaviy ishlarimizga mazmun bag'ishlash barobarida ularning hayotida porloq imkoniyatlar ochishiga shubha yo'q.

¹ Қаранг: “Ёшларга оид давлат сиёсатида туб бурилиш даври бошланмоқда”//«Халқ сўзи», 2019 йил 28 декабрь.

Birinchi tashabbus yoshlarning musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirishga, iste'dodini yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.

Ikkinchi tashabbus yoshlarni jismoniy chiniqtirish, ularning sport sohasida qobiliyatini namoyon qilishlari uchun zarur sharoitlar yaratishga yo'naltirilgan.

Uchinchi tashabbus aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etishga qaratilgan.

To'rtinchi tashabbus yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etishga yo'naltirilgan.

Beshinchi tashabbus xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash bilan bog'liq masalalarini nazarda tutadi.

Umumta'lim maktablarida Davlatimiz rahbari ilgari surgan beshta muhim tashabbusni o'quvchi yoshlar hayotiga chuqur singdirishda pedagoglar, barcha ziyolilar jamoatchilik vakillari bilan hamkorlikda keng ko'lamda faoliyat olib borishlari bugungi kunning muhim talabidir.

2-Mavzu: Umumiy o'rta ta'limni rivojlantirish – davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida (2 soat amaliy)

Amaliy mashg'ulotning maqsadi: tinglovchilarga xalq ta'limi tizimini sifat jihatidan yangilash, uni rivojlantirish istiqbollari, o'qituvchining o'z ustida muntazam ishlashi, pedagogik mahoratini oshirib borish zarurligi haqida tasavvur berishdan iborat.

Mashg'ulotda quyidagi masalalar ishlab chiqiladi:

- 1. Ta'lim sohasidagi islohotlar, modernizasiyalash va integrasiyalash jarayonlari.*
- 2. Uzliksiz ta'lim sohasini rivojlantirish istiqbollari.*
- 3. Ta'limga innovasion yondashuv zarurati. Pedagogik mahoratni oshirish – ta'lim islohotlarida muhim omil ekanligi.*

Amaliy mashg'ulot kichik guruhlarda ishlashga mo'ljallangan.

Mashg'ulotning qisqacha mazmuni:

Mamlakatimiz ta'lim tizimini xalqaro andozalarga yetkazish, ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish, malakali kadrlar tayyorlash uchun shart-

sharoitlarni yaratish, kasb-hunar kollejlari bitiruvchilari bandligini ta'minlash, shuningdek, 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini amalga oshirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 25 yanvardagi «Umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-5313-sonli [farmoni](#) qabul qilindi.

Ushbu Farmonning qabul qilinishi mavjud kasb-hunar kollejlarining moddiy-texnika bazasidan oqilona va maksadli foydalanishni ta'minlash, malakali va mehnat bozori talablariga javob beradigan kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, aholi bandligini ta'minlash va umuman uzluksiz ta'lim tizimini yanada rivojlantirish borasidagi muhim qadamlardan biri bo'lib hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-sonli qarori bilan oliy ta'lim darajasini sifat jihatidan oshirish va tubdan takomillashtirish, oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlash va modernizatsiya qilish, zamonaviy o'quv-ilmiiy laboratoriyalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan jihozlash bo'yicha oliy ta'lim tizimini 2017-2021 yillarda kompleks rivojlantirish dasturi tasdiqlandi.

Ta'lim sifatini ijtimoiy-iktisodiy soxalarda olib borilayotgan islohotlar talablariga muvofiq yuksak darajaga ko'tarish, shuningdek uzluksiz ta'lim tizimida ta'lim sifatini nazorat qilishni yanada takomillashtirish, kadrlar tayyorlash sifati va o'quv jarayoni samaradorligining xolisona baholanishini nazorat qilish sohasida davlat siyosatini amalga oshirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi xuzurida Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi tashkil etildi.

Yurtimizda muallimlik kasbi azaldan ardoqlab kelingan. Hadisu shariflarda ham "Muallimning ikki dunyosi obod", deb bejiz aytilmagan. Mustaqillik yillarida ta'lim tizimida olamshumul yangiliklar, ijobiy o'zgarishlar, keng qamrovli islohotlar amalga oshirildi. Ko'z o'ngimizda mahobatli maktablar, yoshlar markazlari, zamonaviy sport zallari barpo etildi.

Albatta, katta ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga molik bo'lgan muhim masala - mamlakatimiz xalq ta'limi tizimida islohotlarni jadallashtirish biz – soha xodimlaridan mashaqqatli mehnat talab qiladi. Zero, malakali pedagog kadrlar tayyorlash, ularning mahoratini muttasil oshirish borish – zamonamiz zayli, davr taqozasi.

Ammo keyingi yillarda "sharafli kasb" sohiblarining ijtimoiy mavqeyi va obro'-e'tiboriga bir qadar putur yetdi. Bunga ularning o'zlari emas, balki jamiyatimizda maktabga, ta'limga hamda o'qituvchiga nisbatan shakllangan munosabat sabab bo'ldi. Soha zug'um va zo'ravonlik o'qiga nishon bo'ldi.

Xalq ta'limining boshqaruv organlari faoliyatida ham muntazamlilik va barqarorlik buzildi – ular o'z ishi qolib, boshqa ishlar bilan shug'ullanib ketishdi, “yuqoridan” berilgay topshiriqlarning ko'r-ko'roni ijrosiga aylanishdi.

Boshqaruv organlaridagi ushbu holat pastga – maktabga ko'chdi. Muallim majburiy mehnatga jalb etildi. Bunday holat uning maktabni tark etishiga sabab bo'ldi. Yaxshiyamki, bugun bunday holatga barham berildi. Yurtboshimizning sa'y-harakatlari bilan ta'lim sohasida paydo bo'lgan tugunlar birin-ketin yechila bordi, soha jonkuyari bo'lgan muallimning obro'yi tiklandi.

Muhtaram Prezidentimiz o'zining “Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz” nomli asarida buyuk mutafakkir ajdodimiz Yusuf Xos Hojibning “Dunyoda ikki turli inson haqiqiy sanaladi: biri – o'rgatuvchi, biri – o'rganuvchi”, degan hikmatini bejiz keltirmagan². Mashaqqatli, ammo g'oyat sharaflilik kasb egalari bo'lgan o'qituvchilar manfaati davlatimiz siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Davlatimiz rahbarining joriy yilda qabul qilgan Farmon va Qarorlarida pedagog xodimlarning qadr-qimmati va nufuzini oshirish, ularning moddiy-ma'naviy va ijtimoiy himoyasini kuchaytirish zarurligi qayd etildi. Xususan, muhtaram Prezidentimizning shu yil 5 sentyabrdagi “Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-5538-sonli Farmoni ushbu yo'nalishda muhim qadam bo'ldi. Shuningdek, 5 sentyabrdagi “Xalq ta'limi tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida” PQ-3931-sonli Qarori bilan Xalq ta'limi vazirligining markaziy apparati tarkibida vazirning Nazorat-huquqiy xizmati tashkil etilib, “davlat organlari va boshqa tashkilotlarning xalq ta'limi muassasalari faoliyatiga asossiz aralashuviga, pedagog kadrlarning sha'ni va qadr-qimmati kamsitilishiga, ularning mehnatga majburlanishiga, ta'lim-tarbiya jarayoniga to'sqinlik qilishning har qanday shakllariga, o'qituvchi va o'quvchilarning huquqlari buzilishiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha qonun hujjatlarida nazarda tutilgan choralarni ko'rish”³ uning muhim vazifasi etib belgilanganligi ayni muddao bo'ldi.

Xalq ta'limi sohasidagi islohotlarga ko'maklashish hamda yuridik shaxs maqomiga ega bo'lgan Xalq ta'limini rivojlantirish jamg'armalarining tashkil etilganligi, ularning moliyaviy manbalari belgilab berilganligi kelgisida xalq ta'limi tizimida tub o'zgarishlar amalga oshirilishiga yangidan yangi imkoniyatlar yaratadi, albatta. Shu bilan birgalikda o'qituvchi kasbining maqomi va obro'sini oshirish, umumta'lim muassasalari, shuningdek, xalq ta'limi tizimi xodimlarini

² Мирзиёев Ш.М. Буюк келажғимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. Т., “Ўзбекистон”, 2017, 423 бет.

³ //“Халқ сўзи” газетаси. 2018 йил 6 сентябрь сони.

moddiy va ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni ta'minlash, ularning samarali ishlashi uchun munosib shart-sharoitlar yaratadi⁴.

Ayniqsa O'zbekiston Prezidentining PF-5538-sonli Farmoniga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasining qabul qilinishi sohada ta'limni tizimli, mintaqaviy va maqsadli rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilab berdi. Konsepsiya joriy etila boshlandi va yaqin kelajakda uning olamshumul natijalarini tasavvur qilish qiyin emas.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 30 avgustdagi «Yoshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori iqtidorli yoshlarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash borasida amalga oshirilayotgan ishlarni yanada jonlantirish, mamlakat ilm-fanining xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini ta'minlash, mavjud ilmiy maktablar salohiyatini yanada mustahkamlash hamda ularning innovasion salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan.

Qarorga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Innovasion rivojlanish vazirligi huzurida Yoshlar akademiyasi yuridik shaxs maqomisiz tashkil etildi. Yoshlar akademiyasiga rahbarlik O'zbekiston Respublikasi innovasion rivojlanish vazirining birinchi o'rinbosariga yuklandi.

Yoshlar akademiyasiga o'zlarining innovasion loyihalari va g'oyalariga ega iqtidorli yoshlar va talabalar, 40 yoshgacha bo'lgan olimlar va tadbirkorlardan tashkil topgan jamoalar tanlov asosida qabul qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 9 sentyabrdagi «O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida» qaror iqtidorli yoshlarni aniqlash, tanlash, o'qitish va tarbiyalash, yosh iste'dodlarni yanada qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, darsliklar va o'quv-uslubiy qo'llanmalarni tayyorlash va nashr etishdagi muammolarni bartaraf qilish ishlarini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, shuningdek, umumta'lim muassasalari faoliyatini boshqarish va tashkil etishning maxsus tizimini yaratishga qaratilgan.

Qarorga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligi tashkil etildi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligiga O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri taqdimnomasiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi

⁴ Ўша жойда.

Prezidenti tomonidan lavozimga tayinlanadigan va lavozimidan ozod etiladigan direktor rahbarlik qiladi.

Mazkur Agentlikning idoraviy bo'ysunuviga quyidagilar o'tkazildi:

1. Prezident maktablari;
2. Tasdiqlangan shtat jadvalini va ularni moliyalashtirishning amaldagi tartibini saqlab qolgan holda Xalq ta'limi vazirligining hududiy organlari huzuridagi Abdulla Oripov, Hamid Olimjon va Zulfiya, Muhammad Yusuf, Ibroyim Yusupov, Erkin Vohidov, Muhammad Rizo Erniyozbek o'g'li Ogahiy, Halima Xudoyberdiyeva va Abdulla Qodiriy nomidagi ijod maktablari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi huzuridagi Is'hoqxon Ibrat nomidagi ijod maktabi;
3. O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikasiyalarini rivojlantirish vazirligi huzuridagi Muhammad al-Xorazmiy nomidagi axborot-kommunikasiya texnologiyalari yo'nalishiga oid fanlarni chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan maktab hamda O'zbekiston Respublikasi Innovasion rivojlanish vazirligi huzuridagi Mirzo Ulug'bek nomidagi ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktab-internati va Abu Ali Ibn Sino nomidagi yosh biologlar va kimyogarlar ixtisoslashtirilgan maktab-internati.

Davlatimiz rahbarining yuqoridagi Farmon va Qarorlarida o'qituvchining bilim darajasi va pedagogik mahoratini oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Bunda, ayniqsa, jamoatchilik nazoratini qat'iy yo'lga qo'yish zarurligi ko'rsatib berildi. Shu maqsadda umumta'lim muassasalarining vasiylik kengashlari tugatilishi, shuning barobarida muassasa faoliyatiga katta hissa qo'sha oladigan faol ota-onalar, bitiruvchilar, homiyarlar va boshqa obro'-e'tiborli kishilardan iborat Kuzatuv kengashlarini tashkil qilish bo'yicha Xalq ta'limi vazirligining tashabbusi qo'llab-quvvatlanganligi tom ma'noda quvonchli voqeadir.

Ushbu tashabbus, birinchidan, O'zbekiston Respublikasining 2018 yil 12 apreldagi "Jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi Qonuni ijrosi doirasida qo'yilgan muhim qadam bo'lsa, ikkinchidan, jamoatchilik nazoratining obyekti bo'lgan ta'lim muassasasi faoliyatida keskin burilish yasab, uning sifat jihatidan yangilanishiga olib keladi.

Fikrimizcha, ushbu tadbir ta'lim muassasasining joylardagi fuqarolar yig'inlari bilan hamkorligini mustahkamlaydi. Masalan, Samarqand viloyatida bugungi kunda 1094 ta mahalla fuqarolar yig'ini faoliyat ko'rsatadi. Viloyat umumta'lim maktablari hamda fuqarolar yig'inlarining soni bo'yicha respublikada oldingi o'rinda turadi. Har oyning oxirgi shanba kuni viloyatda "Mahalla kuni" etib belgilangan. Shu kuni barcha mahalla fuqarolar yig'inida uning yuqori organi – Kengash yig'ilishlari o'tkaziladi. "Mahalla kuni" tadbirlari doirasida ta'lim

muassasalarining Kuzatuv kengashi yig'ilishlarini o'tkazish, unda muassasa rahbarining hisobotini eshitish, shuningdek, rahbar va pedagog xodimlarning faoliyatiga doir ijtimoiy so'rovlar o'tkazish amaliyoti keng joriy etilmoqda.

Keyingi uch yilda mamlakatimiz ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar pirovardida uning sifati va samaradorligini oshirishga qaratilganligi barchaga ayon.

Agar o'qituvchida pedagogik mahorat yetishmasa, ta'limda samara haqida gap bo'lishi mumkin emas. Pedagogik avvalo mahorat o'qituvchining qiyofasi (imidji), uning ilmiy va ma'rifiy salohiyati, g'oyaviy yetukligi, shaxsiy sifatлари, o'quvchi yoshlar oldidagi obro'-e'tibori, tajribasi va ko'nikmalariga bog'liq.

Mahoratli o'qituvchi qaysidir ma'noda qobiliyatli ham bo'ladi. Qobiliyat esa mehnat orqali o'z kasbining ustasi bo'lish, "kasbga sho'ng'ib ketish" degani. Pedagoglik kasbini tanlagan kishi o'z maqsadiga erishish uchun tinmay izlanishi, o'rganishi, malaka va ko'nikmalarini doimiy ravishda oshirib borishi lozim. Chunki zamon bir joyda to'xtab turmaydi, u doimo olg'a qarab ketadi. Shu bois, davr o'qituvchi oldiga yangidan yangi vazifalar qo'yadi. Bugungi o'qituvchi zamonga "moslashish" emas, undan bir qadar oldinda yurishga intilishi kerak. Dono xalqimizning "Bilgan kishi "bildim" demas, bildim desa – bilgani emas", degan hikmati bejiz aytilmagan.

To'g'ri, "pedagogik mahorat" degan ibora bugun paydo bo'lgan emas. Avvalgi davrlarda ham mahoratli o'qituvchilar bo'lgan. Mahoratli ustoz hyech qachon shogirdlari xotirasidan o'chmaydi, ular mahoratli ustozlarini doimo chuqur ehtirom va minnatdorlik bilan tilga oladilar.

Bugun malaka oshirish jarayoni pedagogik mahoratni oshirishning eng samarali shakliga aylanishi kerak. Prezidentimizning "Xalq ta'limi boshqaruv tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmonida pedagog xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirishning ilg'or va shaffof tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini tatbiq etish muhim vazifa sifatida qo'yildi.

Shundan kelib chiqib, bugun qayta tayyorlash va malaka oshirish masalalariga zamon talablaridan kelib chiqib, ijodiy va kompleks yondashish zarur. Aniqroq aytganda, malaka oshirish – pedagogik mahoratni shakllantirishning bir butun, yaxlit jarayoni bo'lib, uning pirovard natijasi o'qituvchining pedagogik-psixologik, metodik va mafkuraviy tayyorgarlik darajasini oshirish, unda yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlar qaror topishiga erishishdan iborat bo'lishi kerak.

Malaka oshirish jarayonida o'qituvchi ta'limning eng zamonaviy, ilg'or shakl va uslublarini puxta egallashidan tashqari davlatimizning ta'lim sohasida olib borayotgan siyosatining mazmun-mohiyatini, umuman, demokratik islohotlarning

ta'lim ravnaqiga ta'sirini chuqur bilishi, tafakkuri, mushohada va nutq madaniyatini oshirishga ham jiddiy e'tibor qaratishi zarur. Chunki ta'limning ikki muhim ko'rsatkichi – sifat va samaradorlik aynan o'qituvchining mahoratiga bog'liq.

Malaka oshirish kursiga kelgan o'qituvchi metodik mukammallikka erishish barobarida g'oyaviy va ruhiy tayyorgarligini oshirishi, tafakkurini, ijodkorlik xususiyatlarini boyitishi talab etiladi.

Xalq ta'limi tizimi – murakkab va serqirra soha ekanligini yaxshi bilamiz. Davr oldimizga pedagoglarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini takomillashtirish bilan bog'liq ulug'vor vazifani qo'ymoqda. O'z-o'zidan bu o'ta muhim va salmoqli vazifani amalga oshirish uchun qo'lni qo'lga berib, fidoyilik namunalarini ko'rsatib ishlashimiz lozimligi kunday ravshan. Yaxshi natijalarga erishish uchun yaxshi ishlash kerak, malaka oshirish tizimining yangi modelini joriy qilishda munosib ishtirok etishimiz kerak.

Takrorlash uchun savollar:

1. *“Uzluksiz ta'lim” iborsining ma'nosi nima?*
2. *Ta'lim va tarbiyaning uzviyligi va uyg'unligi.*
3. *“Ta'lim” va “ma'rifat” so'zlarining ma'nosi.*
4. *O'zbekistonning dunyoviy rivojlanish yo'li deganda nima tushuniladi?*
5. *Bosh Qomusimizda ta'limga munosabat masalalari.*
6. *O'zbekistonda uzluksiz ta'limning faoliyat ko'rsatish tamoyillari mohiyati nimalardan iborat?*
7. *“Islohot” so'zining ma'nosi nima?*
8. *Harakatlar strategiyasining asosiy yo'nalishlari nimalardan iborat?*
9. *Ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor vazifalari qanday?*
10. *Barkamol avlod tarbiyasining asosiy vazifalari nimalardan iborat?*
11. *“Ta'lim”, “ma'naviyat”, “ma'rifat”, “malaka” so'zlarining ma'nosi.*
12. *“Pedagogik mahorat” nima?*
13. *Yoshlarning internet savodxonligini oshirish vazifalari nimalardan iborat?*
14. *Prezident Sh.Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi ma'ruzasida yoshlar tarbiyasiga doir masalalar.*
15. *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-2018 yillarda ta'lim sohasini isloh qilishni kuchaytirishga bag'ishlangan Farmon va Qarorlari.*
16. *“O'zgarayotgan zamon va yangilanayotgan O'zbekiston” degan iboraning mazmun-mohiyatini tushuntirib bering.*

O'ZINGIZNI BAHOLANG

(O'qib chiqing va chiziqlar ustiga "to'g'ri" yoki " noto'g'ri" degan belgi qo'ying)

- 1._____Ma'rifat ustuvor bo'lgan joyda jaholatga o'rin qolmaydi;
- 2._____Ustoz shogirdga barcha jihatdan ibrat namunasi bo'lishi shart emas;
- 3._____Kreativlik – boshqalarni bilmadim-u, lekin o'qituvchi faoliyatida unchalik muhim emas;
- 4._____Pedagogik mahoratni oshirish ta'limni boshqarishni yuqori saviyaga ko'tarishdan ko'ra o'qituvchining o'ziga ko'proq bog'liq;
- 5._____O'qituvchining g'oyaviy-mafkuraviy saviyasi uning o'z ustida ishlashida muhim o'rin tutadi;
- 6._____Pedagog o'z mahoratini oshirib borishida zamonning shiddatini inobatga olishi muhim ahamiyat kasb etmaydi;
- 7._____Ta'limda nazoratni kuchaytirmay turib o'qituvchining o'z ustida mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirib bo'lmaydi;
- 8._____Bugungi pedagog notiq bo'lishi shart;
- 9._____Farmon, qaror va me'yoriy hujjatlarni bilish o'qituvchining o'z ustida ishlashida ko'mak berishiga unchalik ham ishonmayman;
- 10._____O'quvchining bilimini adolatli baholash – ta'lim sifatini ko'tarishning muhim sharti;
- 11._____Darsga tayyorgarlik ko'rmasdan kirish – jinoyatga qo'l urish bilan barobar.
- 12._____AKTni yetarli darajada bilmaslik o'qituvchining o'z ustida mustaqil ishlashiga sezilarli to'siq bo'lmaydi;
- 13._____“Mashg'ulot menga yoqdi” yoki “mashg'ulot menga yoqmaydi” degan fikrni dars tahlilida yakuniy xulosa deb bilaman;
- 14._____Malaka oshirish – o'qituvchining kamchiliklardan xalos bo'lishidir;
- 15._____Pedagogik faoliyatda kamchilik va nuqsonlardan qutulishning yagona yo'li – o'z ustida tinmay ishlash, undan boshqa yo'li yo'q.

Natijalar tahlili

13 dan 15 gacha – pedagoglikni hayotining mazmuni deb biluvchi, yangilik va mukammallikka intiluvchi muallim.

9 dan 12 gacha – o'z ustida ishlash va pedagogik mahoratni oshirishga moyilligi bo'lsa-da, muntazamlikka erishish uchun intilishni yanada kuchaytirishi kerak.

5 dan 8 gacha – faoliyatida oʻrtamiyonalikni afzal koʻradigan, yangilikni qabul qilish va joriy etishda faol boʻlmagan oʻqituvchi.

0 dan 4 gacha – taʼlim islohotlarining mohiyati va oʻqituvchiga qoʻyilayotgan bugungi talablarni anglab yetmagan.

Prezident Sh.Mirziyoyevning taʼlimga doir Farmon va Qarorlari, nutq va maʼruzalari

1. “2017-2021 yillarda Oʻzbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yoʻnalishi boʻyicha Harakatlar strategiyasi”. OʻzR Prezidentining 2017 y. 7 fevr. PF-4947 sonli Farmoni.

2. “Oliy oʻquv yurtidan keyingi taʼlim tizimini yanada takomillashtirish toʻgʻrisida”. OʻzR Prezidentining 2017 yil 16 fevr. PF-4958 sonli Farmoni.

3. “Oliy taʼlim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”. OʻzR Prezidentining 2017 y. 20 apr. PQ-2909-sonli Qarori.

4. “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va Oʻzbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qoʻllab-quvvatlash toʻgʻrisida”. OʻzR Prezidentining 2017 y. 5 iyuldagi PF-5106 sonli Farmoni.

5. “Oliy maʼlumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”. OʻzR Prezidentining 2017 y. 27 iyul. PQ-3151-sonli Qarori.

6. “Maktabgacha taʼlim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”. OʻzR Prezidentining 2017 y. 30 sent. PF-5198-sonli Farmoni.

7. «Umumiy oʻrta, oʻrta maxsus va kasb-hunar taʼlimi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida». OʻzR Prezidentining 2018 y. 25 yanv. PF-5313-son Farmoni.

8. «Istiqbolli boshqaruv kadrlarini tanlov asosida tanlab olishning zamonaviy tizimini yaratish chora-tadbirlari toʻgʻrisida». OʻzR Prezidentining 2018 y. 30 may. PQ-3755-sonli Qarori.

9. «Xalq taʼlimini boshqarish tizimini takomillashtirish boʻyicha qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”. OʻzR Prezidentining 2018 y. 5 sent. PF-5538 sonli Farmoni.

10. «Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi mutaxassislarni xorijda tayyorlash va vatandoshlar bilan muloqot qilish boʻyicha

«El-yurt umidi» jamg'armasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida». O'zR Prezidentining 2018 y. 25 sent. PF-5545-sonli Farmoni.

11. “Xalq ta’limi tizimida ta’lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to’g’risida”. VMning 2018 y. 8 dekabrda 997-sonli Qarori.

12. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak. –T.: “O’zbekiston”. – 2017.– 102 b.

13. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O’zbekiston”, 2017. – 488 b.

14. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. “Xalq so’zi”, 2018 yil 29 dekabr.

15. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 30 avgustdagi «Yoshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo’llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida»gi qarori. “Xalq so’zi”, 2019 yil 31 avgust.

16. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 9 sentyabrdagi «O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to’g’risida» qarori. “Xalq so’zi”, 2019 yil 10 sentyabr.

TESTLAR

1. “Ta’limning uzluksizligi” nimada?

- A) soddadan murakkabga qarab rivojlanib boruvchi va bir-birini taqozo etuvchi bosqichlardan iborat ekanligida;
- V) ta’lim sohasida yutuqlarning ko’payib borishida;
- S) ta’lim sohasida kamchilik va nuqsonlarning ko’payib borishida;
- D) ta’lim sohasida o’zgarmaslik va turg’unlikning namoyon bo’lishida.

2. Ta’lim olish huquqi qaysi hujjatning nechanchi moddasida kafolatlangan?

- A) *O’zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi, 41 moddada;
- B) O’zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi, 40 moddada;

S) Mehnat kodeksining 15-moddasida;

D) “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to’g’risida” O’zr Qonunining 8-moddasida.

3. Harakatlar strategiyasining nechanchi yo’nalishida ta’lim va fan sohasini rivojlantirish vazifalari belgilangan?

A) *To’rtinchi yo’nalishi;

B) Uchinchi yo’nalishi;

S) Beshinchi yo’nalishi;

D) Ikkinchi yo’nalishi.

4. Kitoblarni chop etish va tarqatishdagi muammolarni hal qilish masalasi Prezident Sh.Mirziyoyevning qaysi ma’ruzasida qo’yilgan?

A) *”Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak”;

B) “Erkin va farovon, demokratik O’zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”;

S) “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi”;

D) BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi ma’ruzasida.

5. Prezident Sh.Mirziyoyevning ”Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak” nomli ma’ruzasida qo’yilgan eng muhim vazifalardan biri –

A) *Nafaqat akademik ilm-fanni, balki oliy o’quv yurtlaridagi ilm-fanni yanada rivojlantirish;

B) Ta’limning uzluksizligini har tomonlama kuchaytirish va rivojlantirish;

S) Ma’naviy merosni chuqur o’rganish orqali yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo’shish;

D) Umumta’lim maktablarida jamoatchilik nazorati mexanizmlarini kuchaytirish.

6.Quyidagi tushunchalarning qaysi biri mamlakatimizda millatlararo munosabatlarning muhim jihatini belgilaydi?

A) *Tolerantlik;

B) Xushmuomalalik;

C) Gumanizm;

D) Mehr-muhabbat.

7. Uzluksiz ta'lim – bu:

- A) *Oddiydan murakkabga, quyidan yuqoriga rivojlanib boruvchi va bir-birini taqozo etuvchi bosqichlardan iborat ta'lim jarayoni;
- V) Ta'lim tizimining bir sifat holatidan boshqasiga qarab o'zgarib borish jarayoni;
- S) Ta'lim jarayonidagi miqdoriy o'zgarishlarning to'planib borishi;
- D) Umrbod davom etadigan ta'lim jarayoni.

8. Farzandlar tarbiyasiga eng kuchli ta'sir ko'rsatuvchi omil nima?

- A) *Oilaviy munosabatlar mazmuni;
- B) Qarindosh –urug'chilik munosabati;
- C) Dam olish, sayru sayohatlar;
- D) Sport bilan doimiy shug'ullanish.

9. Prezident Sh.Mirziyoyevning 2018 yil 28 dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasida ilgari surilgan eng muhim g'oya:

- A) *Xalq bilan muloqotni yangi bosqichda davom ettirish;
- B) Ta'limni yanada rivojlantirish;
- C) Qo'shni davlatlar bilan hamkorlikni kuchaytirish;
- D) Jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishga e'tiborni kuchaytirish.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi Farmoni qabul qilingan sana

- A) *2018 yil 5 sentyabr;
- B) 2018 yil 29 mart;
- C) 2017 yil 3 fevral;
- D) 2017 yil 7 fevral.

11. “Yoshlarimizga munosib ta'lim berish, ularning ilm-fanga bo'lgan intilishlarini ro'yobga chiqarishimiz kerak. Shu maqsadda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishimiz, o'rta va oliy o'quv yurtlarining moddiy-texnik bazasini, ilmiy va o'quv jarayonlari sifatini tubdan yaxshilashimiz kerak”. Ushbu so'zlar Prezident Sh.Mirziyoyevning qaysi asarida bayon qilingan?

- A) *Davlatimiz rahbarining 2018 yil 28 dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasida;
- B) Xalq deputatlari Samarqand viloyat kengashining navbatdan tashqari sessiyasida so'zlagan ma'ruzasida;
- S) "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" nomli asarida;
- D) BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi ma'ruzasida.

12. Davlatimiz rahbarining 2018 yil 5 sentyabarda qabul qilgan Farmon va Qarorida:

- A) * Pedagog xodimlarning qadr-qimmati va nufuzini oshirish, ularning moddiy-ma'naviy va ijtimoiy himoyasini kuchaytirish vazifasi belgilandi.
- B) Farzandlar kamoloti borasida ota-onalar va pedagogik jamoaning hamkorligini kuchaytirishga doir maqsad va vazifalar aniqlandi;
- S) Yurtdoshlarimizning ta'lim olish borasidagi huquq va majburiyatlarini yanada kuchaytirish bilan bohliq masalalar ko'rildi;
- D) "Davlat ta'lim standartlarini yangilash, darsliklar va o'quv qo'llanmalarini ularga moslashtirish vazifalari belgilandi.

13. Vazirlar Mahkamasi huzuridagi mutaxassislarni xorijda tayyorlash va vatandoshlar bilan muloqot qilish bo'yicha "El-yurt umidi" jamg'armasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qaysi Farmoniga ko'ra tashkil etildi?

- A) *2018 yil 25 sentyabrdagi;
- B) 2018 yil 29 martdagi;
- C) 2017 yil 3 fevraldagi;
- D) 2017 yil 7 fevraldagi.

14. 2018 yilning 1 sentyabridan boshlab xalq ta'limi sohasida faoliyat ko'rsatayotgan qancha pedagog xodimning oylik maoshi oshirildi?

- A) *450 mingdan ziyod;
- B) 250 ming nafar;
- C) 300 mingdan ziyod;
- D) 674 ming nafar.

15. 2018 yilda mamlakatimizda qancha oliy ta'lim muassasalari, shu jumladan, xorijiy universitetlarning filiallari tashkil etildi?

- A) *13 ta;
- B) 25 ta;

- C) 10 ta;
- D) 8 ta.

16. 2018 yilda mamlakatimiz yoshlari o'rtasida tadbir-korlikni rivojlantirishga qaratilgan qanday dastur qabul qilindi?

- A) *"Yoshlar-kelajagimiz";
- B) "Obod qishloq";
- C) "Obod mahalla";
- D) "Har bir oila-tadbirkor".

17. "Adolat har bir ishda hamrohimiz va dasturimiz bo'lsin!" Ushbu so'zlar kimga tegishli?

- A) *Amir Temur;
- B) Mirzo Ulug'bek;
- C) Alisher Navoiy;
- D) Jaloliddin Manguberdi.

18. 2018 yilda Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan necha marta davlatlararo rasmiy tashriflar amalga oshirildi va qanday kelishuvlarga erishildi?

- A) *18 ta tashrif va 52 mlrd.dollarlik 1080 ta loyiha bo'yicha kelishuvlarga erishildi;
- B) 12 ta tashrif va 40 mlrd.dollarlik 800 ta loyiha bo'yicha kelishuvlarga erishildi;
- C) 13 ta tashrif va 42 mlrd.dollarlik 870 ta loyiha bo'yicha kelishuvlarga erishildi;
- D) 15 ta tashrif va 50 mlrd.dollarlik 1000 ta loyiha bo'yicha kelishuvlarga erishildi.

19. 2018 yilda mamlakatimizda iqtisodiy islohotlar va ijtimoiy o'zgarishlarning samarasi eng avvalo nimada ko'rindi?

- A) *Aholining moddiy ahvoli va farovonligi, hayot darajasi va sifatining oshganligida;
- B) "Obod qishloq" dasturining amalga oshirilganligida;
- C) Fuqarolarning haq-huquq va erkinliklarining yanada mustahkamlanganligida;
- D) Mamlakatimizning xalqaro nufuzi va obro'-e'tiborining oshganligida.

20. 2018 yilda mamlakatimizda nogironligi bo'lgan, boquvchisini yo'qotgan, nochor va ehtiyojmand oilalarning qanchasiga arzon uy-joylar berildi?

- A) *21 ming 500 dan ziyod;
- B) 15 ming 400 ta;
- C) 10 600 ta;
- D) 12 mingta.

21. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risidagi Farmon qachon qabul qilindi?

- A) *2017 yil 7 fevralda PF-4947-sonli;
- B) 2017 yil 3 fevralda PF-4944 -sonli;
- C) 2018 yil 29 martda PF-5021-sonli;
- D) 2018 yil 5 sentyabrda PF-5538-sonli.

22. 2019 yilda mamlakatimizdagi mehmonxonalarning infratuzilmasi, dam olish maskanlari va boshqa sohalarni rivojlantirish uchun qancha mablag' yo'naltiriladi?

- A) *2 trillion 300 mlrd.so'm;
- B) 3 trillion so'm;
- C) 1 trillion 250 mlrd.so'm;
- D) 4 trillion so'm.

23. Oilaning moddiy ahvoli va qiziqishlarini ko'proq biladigan tuzilma, bu

- A) *Mahalla;
- B) Hokimiyat;
- C) Ta'lim muassasasi;
- D) Oilaning yaqinlari va do'stlari.

24. "Voyaga yetgan, mehnatga layoqatli farzandlar o'z ota-onalariga g'amxo'rlik qilishga majburdirlar", degan qoida qaysi hujjatda aks ettirilgan?

- A) *O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasida;
- B) "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi Qonunda;
- C) "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunda;
- D) "Bola huquqlari Konvensiyasi"da.

25.O'zbekistonda qachondan boshlab yillar nomlandi va Davlat dasturlari qabul qilindi?

- A) *1997 yildan;
- B) 1994 yildan;
- S) 1996 yildan;
- D) 1998 yildan.

26. 2018 yilda mamlakatimizda jismoniy shaxslar uchun daromad solig'i stavkasi qancha belgilandi?

- A) *22,5 foizlik o'rniga 12 foizlik stavka belgilandi;
- B) 25,5 foizlik o'rniga 15 foizlik stavka belgilandi;
- S) 22 foizlik o'rniga 16 foizlik stavka belgilandi;
- D) 25 foizlik o'rniga 13 foizlik stavka belgilandi

GLOSSARIY

Termin	sharhi
Axborot xuruji	muayyan kuchlar tomonidan kishilar ongi va qalbiga yot g'oyalarni singdirish maqsadida ularning hissiyotlari, e'tiqodi va tuyg'ulariga ta'sir etishning mafkuraviy omillaridan, jamiyat turmush tarzi va mentalitetdagi o'zgarishlarni amalga oshirish uchun unga moddiy, ma'naviy, ruhiy ta'sir o'tkazishning noan'anaviy va noxolis usullaridan foydalanish asosida siyosiy maqsad va muddaolarni amalga oshirish majmuasini anglatadi
Birlashgan Millatlar Tashkiloti	Yer yuzida tinchlik va xavfsizlikni ta'minlash, davlatlarning millatlarning o'zaro hamkorligini rivojlantirish maqsadida tuzilgan. BMT faoliyatining muhim yo'nalishi davlatlar va millatlar o'rtasidagi nizo hamda ziddiyatlarni faqat tinch yo'l bilan –muzokaralar orqali xal qilishdan iborat. BMT nizomi 1945 yil San-Fransiskoda ishlab chiqilgan va shu yilning 24 oktyabridan kuchga kirgan. BMT o'z tarkibiga oltita asosiy organ, shuningdek bu organlarga ko'maklashuvchi qo'mita va komissiyalardan iborat. Bular: 1) Bosh Assambleya- har yili sentyabr oyida chaqiriladi. Unda tashkilotga a'zo barcha mamlakatlar qatnashadi. 2) Xavfsizlik kengashi- davlatlar o'rtasidagi tortishuvlar, tajovuz va agressiyaning oldini olish kabi masalalar bilan shug'ullanadi. 15 ta davlat vakillaridan tashkil topadi. Ulardan 5 tasi doimiy a'zo. 3) Iqtisodiy va ijtimoiy kengash- xalqaro va ijtimoiy hamkorlik sohalariga oid masalalar bilan shug'ullanadi. 4) Vasiylik kengashi-tobe hududlar masalalarini nazorat etib boradi. 5) Xalqaro sud 6) BMT Kotibiyati. O'zbekiston Respublikasi BMT safiga 1992 yil 2 martda qabul qilingan. 1993 yil fevralda Toshkentda BMT ning vakolatxonasi ochildi. Bugungi kunda BMT ning a'ozalari soni 193 ga yetdi.
Globalistlar	Siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, ma'naviy jarayonlarni, huquqiy munosabatlarni, fuqarolarning erkin ko'chishi, iqtisodiy integrasiyaning chuqurlashuvini, kapital, investisiyalar erkin harakatini qo'llab-quvvatlovchilar.
Globalashuv	turli mamlakatlarning, xalqlarning jamiyat hayotining siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy sohalaridagi o'zaro ta'siri va bog'liqligining keskin kuchayishi.

Demokratik jamiyat	Demokratik prinsiplarga, inson xuquq va manfaatlar ustuvor bo'lgan, xuquqiy davlat va fuqarolik jamiyati institutlari amal qiladigan jamiyatdir.
Davlat xokimiyati	Qonun chikaruvchi, ijro etuvchi, sud xokimiyat tizimidir.
Kuchli davlat	Davlat manfaati ustuvor bo'lgan, boshqaruvning nodemokratik prinsiplariga asoslangan, yagona mulk, mafkura xukumron bo'lgan, ma'muriy buyruqbozlik va totalitar rejim ustun bo'lgan davlat ko'rinishidir.
Dezinformatiya	Muayyan gurux maqsadlariga erishish yo'lida soxta ma'lumotlardan foydalanish asosida ijtimoiy fikrni chalg'itish maqsadida qo'llaniladigan usul va vositalar tizimi
Dunyoning mafkuraviy manzarasi	jahonda ro'y berayotgan g'oyaviy jarayonlar, mavjud mafkura shakllari, ularning mohiyati, maqsadlari va o'zaro munosabatlari bilan bog'liq holat, xususiyat va faoliyatini yaxlit tarzda aks ettiruvchi tushuncha
Inson ongi va qalbi uchun kurash	Hozirgi zamondagi xilma-xil usullar va vositalarda olib boriladigan mafkuraviy targ'ibot va tashviqotning asosiy obyekt va maqsadi. Har qanday g'oya faqat inson qalbini egallagan, ma'naviy-ruhiy holatini uzviy qismiga aylangandagina harakatga da'vat etuvchi, rag'batlantiruvchi kuchga, faoliyat dasturiga aylanadi. Shuning uchun ham bugungi kunda mafkuraviy kurashning bosh maqsadi inson qalbini zabt etish orqali uning ongini egallash bo'lib qolmoqda.
Irqchilik	Odamlar o'rtasidagi ijtimoiy tengsizlik, bosqinchilik, zo'ravonlik va urushlarni kishilarning turli irqqlariga mansubligi bilan oqlashga xizmat qiluvchi g'ayrimilliy ta'limot. Irqchilar insonlarning ijtimoiy mohiyatini ularning biologik – irqiy (ko'zi, sochi va terisining rangi, bosh va yuz tuzilishi kabi tashqi, ikkinchi darajali jismoniy) belgilar bilan bog'lab, ularni oliy va quyi, bekamu-ko'st va noraso irqqlarga ijrata dilar. Unga ko'ra oliy irqqlar xo'jayinlik qilishi, qolganlari ularga xizmat qilishi, bo'ysunishi shart. Irqchilik ta'limoti boshqa xalqlarga nisbatan bosqinchilik, talonchilik, mustamlakachilik siyosatini asoslashga harakat qiladi.

Iroq va Shom islom davlati- IShID	ISHID- (IGIL-Islamskoye gosudarstva Iraka i Levanta). Bu davlatning tashkil etilishi G'arbning musulmon dunyosiga nisbatan tutgan siyosatining o'ziga xos aksi deyish mumkin. ISHID 2006 yilda Iroq va Suriya hududlarining bir qismida tashkil etildi. Davlat lideri Abu Bakr al-Bag'dodiy hisoblanadi. Shtab-kvartirasi Suriyaning Rakka shahrida joylashgan. Uning tashkil etilishida "Al-Qoida" bo'limlari, shuningdek yana o'n bitta radikal ruhdagi islomiy guruhlar faol ishtirok etishdi. Bugungi kunda ISHID shariat asosida boshqariladigan Yevropaga jiddiy havf solayotgan yarimreal kvazidavlat hisoblanadi. AQSH ning birinchi raqamli dushmani "Al-Qoida" emas ISHID bo'lib qoldi. ISHID o'z faoliyati davomida "Al-Qoida" faoliyatini chuquq tahlil etigan holda uning xatolarini takrorlamaslikka harakat qilmoqda: tolerantlikni ifoda etuvchi mavhum ta'limotlarni emas an'anaviy islomni qo'llab-quvatlamoqda; Forsdagi islomiy tashkilotlar bilan (shialardan tashqari) harbiy ittifoqda bo'lishga harakat qilmoqda; Suriya muxolifati bilan kelishuv yo'lini tutdi va sh.k. e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishidan qat'iy nazar yuqori malakali kadrlarni ishga taklif etish avj olgan.
---	---

Islom fundamentalizmi	Qur'on va hadislarni so'zma-so'z talqin etuvchi, ilk islomga qaytishga qaratilgan aqidalarni targ'ib qiluvchi diniy- konservativ ruhdagi oqim. I.f. vakillari islomning fundamental (asosiy) tamoyillari jamiyatning taraqqiyot yo'lini belgilab beradi, deb hisoblaydilar va faqat ularga amal qilishga da'vat etadi. Keyingi paytlarda mutaassib musulmonlar «fundamentalistlar» deb atalmoqda. I.f. turli yo'nalish va kayfiyatdagi guruhlarini o'z ichiga oladi. Ularning ba'zilari terroristik usullar bilan qonuniy hokimiyatga qarshi kurashda o'zlarini namoyon etsalar, boshqalari targ'ibot-tashviqot ishlari, diniy ta'lim, turli jamoat tashkilotlari, maktab, universitet, ommaviy axborot vositalariga kirib borish, ayniqsa, foydalanish oson bo'lgan audio-video kassetalarni tarqatish bilan shug'ullanadi. I.f.ga xos g'oyalar – g'arb turmush tarzi va g'arb tovarlarining iste'moliga qarshi kurash, dinsiz yoki «sof islomdan chekingan» davlat rahbarlarini jismonan yo'q qilish (eng yorqin misol – 1981 yilda Anvar Sadatga uyushtirilgan suiqasd), islomda «shirk» (butparastlik)ka barham berishdir. I.f. talqinida aziz-avliyolar qabrlarini e'zozlash (masalan, Ahmad Yassaviy, Najmiddin Kubro va Bahouddin Naqshband kabi tasavvuf tariqatlari asoschilari ruhini hurmatlash) ham butparastlikka kiradi. Xullas, Islom fundamentalistlari islomni tobora siyosilashtirmoqdalar, uni siyosat quroliga aylantirmoqdalar. Hozirgi davrda I.f. vakillari butun dunyoga yoyilib, turli yo'lar bilan bir davlatdan boshqa davlatga o'tishga, har yerda o'z maslakdoshlarini topishga intilmoqda.
---	--

Islom ekstremizmi	Islom qadriyatlari, g'oyalari va ideallarini qayta tiklashni kuch ishlatish yo'li bilan amalga oshirishga qaratilgan diniy-siyosiy harakat. Bunday harakat diniy mutaassiblikka asoslangan bo'lib, muayyan mazhab ta'limotiga qattiq yopishib olish oqibatida yuzaga keladi va ko'pincha muayyan siyosat va iqtisodiy manfaatlarni ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi. Islom dini doirasida birinchi ekstremistik oqim – xorijiyalar harakati bo'lgan. Xorijiyalar Ali ibn Abu Tolib bilan ummaviylar davlatining asoschisi Muoviya o'rtasidagi urushni muzokara va kelishish orqali to'xtatish siyosatiga Ali rozilik bergani uchun unga qarshi bo'ldilar. Xorijiyalardan biri Abdurahmon ibn Muljam as- Sorimiy 661 yilda 4-xalifa Ali ibn Abu Tolibni yarador qilib o'ldirdi. Xorijiyalar ummaviylar va abbosiylar xalifaligiga qarshi urush olib borib, juda ko'p musulmonlarning o'limiga sababchi bo'lgan. Zamonlar o'tishi bilan ular barcha islom jamoalarining qarshiligiga uchradi. 10 asrda O'rta Sharqda Hamdon al-Ash'as «al-Karomita» deb atalgan diniy-siyosiy harakatga asos soldi. Bu harakat vakillari boshqa mazhablar tarafdorlarini o'ldirish siyosatini olib bordi. 12 asr boshida ismoiliylardan Hasan Sabboh (1124 y.v.e.) va uning tarafdorlari o'z diniy g'oyalari va siyosiy maqsadlarini amalga oshirish uchun qurol ishlatish, qatl qilish, yo'lto'sarlik, terrorchilikdan foydalanib kelgan.
Kosmopolitizm	Kosmopolitizm (grekcha kosmopolites-dunyo fuqarosi) - "jahon davlati" tuzishni va "jahon fuqaroligi"ni targ'ib qiluvchi ta'limot. Kosmopolitizm jahon miqiyosida axborot ayirboshlash imkoniyatlari oshib borayotgan hozirgi davrda Vatan tushunchasi nisbiy xarakterga ega ekanini ro'kach qiladi. Bu oqim jamiyat taraqqiyotining dastlabki, inson ijtimoiy-oilaviy muhitdan tashqarida yashashi mumkin bo'lmagan davrlarida vatan tushunchasi muayyan ahamiyatga ega bo'lmagan, deb uqtiradi. Uningcha, bugungi kunda ayrim insonlarning Vatanga bog'lanib qolishi shaxs erkinliklarining cheklanishiga olib kelmoqda emish.

Liberalizm	Liberalizm (lotincha liberalis-erkinlik) ijtimoiy hayotning barcha sohalarida erkinlik ustuvor bo'lishini, jamiyatning evolyusion rivojlanish yo'lini e'tirof etuvchi va asoslovchi nazariya, amaliyot, ijtimoiy-siyosiy va mafkuraviy oqim. Liberalizm g'oyasi, o'zining ma'no-mohiyatiga ko'ra, murosaf falsafasi bo'lib, volyuntarizm, subyektivizm, dogmatizm, radikalizm va absolyutizmning har qanday ko'rinishlarini rad qiladi.
Madaniy globallashuv	Madaniy sohada, ommaviy madaniyatning rivojlanishi, ayniqsa, musiqa, kino, teatr, shou-ko'rsatuvlar, kiyinish, ommaviy-axborot vositalari faoliyatlarining bir xillashuvi, turli xalqlar madaniyatining o'zaro ta'siri, bir-birini boyitishi tufayli madaniyatlararo aloqalarning mustahkamlanishi va yangi zamonaviy an'analarning shakllanishi va h.k.lar
Mafkuraviy bo'shliq	jamiyat, davlat va jamoalarda vujudga kelgan vaziyat, ijtimoiy muhit, tarbiyaviy – mafkuraviy ishlarning zaiflashib qolishi
Mafkuraviy immunitet	Mafkuraviy immunitet ma'naviy, ma'rifiy, siyosiy, iqtisodiy bilimlarni oddiygina qabul qilib olishini emas, balki ularni ongli ravishda tushunib yetishni, bu bilimlardan zamonaviy ijtimoiy voqyealarga mafkuraviy kurashlar voqyeligidan kelib chiqib, munosabat bildirish ko'nikmalarini shakllantirish, ayrim nosog'lom g'oyalarga javob berish, uni qabul qilmaslik holatidir.
Mafkuraviy profilaktika	ijtimoiy institutlar tomonidan amalga oshiriladigan turli shakllardagi g'oyaviy –tarbiyaviy, ma'naviy-mafkuraviy ishlar majmui bo'lib, u butun g'oyaviy tarbiya tizimini qamrab oladi. Mafkuraviy profilaktika g'oyaviy bo'shliqni bartaraf etish, mafkuraviy parokandalikni oldini olish yoki biror-bir hudud, qatlam, guruhni yot va zararli g'oyalar ta'siridan xalos qilish maqsadida amalga oshiriladi
Mafkuraviy tizim	mafkuraviy ishlarni boshqarish, jamiyatning turli ijtimoiy institutlari: oila, maktabgacha tarbiya muassasalari, umumiy ta'lim maktablari, o'rta maxsus va oliy o'quv yurtlari, mehnat jamoalari, mahalla kengashlari, jamoat tashkilotlari, madaniy- ma'rifiy uyushmalar tarbiyaviy imkoniyatlarini muvofiqlashtirish, tartibga solish, ularni yagona maqsad tomon yo'naltirish omillari (ish vaqti va ishdan keyingi

	bo'sh vaqt) va vositalari (fan, adabiyot, san'at, matbuot, radio, TV, kino, muzey va h.k), uslublari (tushuntirish, ishontirish, majbur qilish) va usullarining (alohida, jamoaviy, ommaviy) yaxlit bir butun uyushmasi
Mafkuraviy xavfsizlik	shaxs, millat, jamiyat, davlatning xilmxil shakllarda namoyon bo'ladigan mafkuraviy tajovuzlar turli mafkuraviy markazlarning buzg'unchilik ta'siridan himoyalanganlik darajasini iavsiflovchi tushuncha
Ma'naviy-mafkuraviy jarayonlar-ning globallashuvi	milliy bag'rikenglikni, millat hayotining ahloqiy asoslarini, uning milliy o'ziga xosligini rad etuvchi mondializm g'oyalarini tantana qilishini ta'minlashga asoslanadi.
Milliy tiklanish	U yoki bu millat xayotida sodir etiladigan, zo'ravonlik yo'li bilan uning avlod ajdodlari tomonidan yaratilgan meros, urf, odatlar, an'analar, qadriyatlardan mahrum etilgan, tarixiy xotirasi toptalgan, milliy o'zlikni anglashi cheklangan, manfaatlari, maqsadlari, xuquqlari paymol etilgan, tarixiy taraqqiyotning ma'lum bosqichiga kelib esa o'z mustaqilligini qo'lga kiritish natijasida milliy rivojlanish borasida ana shu boy berilgan imkoniyatlardan foydalanish, yaratilgan barcha moddiy va ma'naviy boyliklarni milliy rivojlantirishga yo'naltirishga qaratilagn umummilliy faoliyatdir.
Ta'lim sohasida davlat siyosatining asosiy tamoyillari	Ta'lim sohasida davlat siyosatining asosiy tamoyillari: • Ta'lim va tarbiyaning insonparvar, demokratik xarakterda ekanligi; • Ta'limning uzluksizligi va izchilligi; • Umumiy o'rta, shuningdek o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining majburiyligi; • O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining yo'nalishini: akademik liseyda yoki kasb-hunar kollejida o'qishni tanlashning ixtiyoriyligi; • Ta'lim tizimining dunyoviy xarakterda ekanligi; • Davlat ta'lim standartlari doirasida ta'lim olishning hamma uchun ochiqligi; • Ta'lim dasturlarini tanlashga yagona • Bilimli bo'lishni va iste'dodni rag'batlantirish; • Ta'lim tizimida davlat va jamoat boshqaruvini uyg'unlashtirish.

Fanatizm	Fanatizm (frants. ibodat)- muayyan g'oyalarning to'g'ri ekanligiga qattiq ishonish, ularga mukkasidan berilganlikni, o'zgacha qarash va g'oyalarga murosasiz munosabatni ifodalovchi qarashlar va hatti-harakatlar tizimidir. U avvalo insonning hissiyotidan, biror-bir narsaga o'ta beriluvchanligidan kelib chiqadi.
Fuqarolik jamiyati	Ijtimoiy makon bo'lib, inson xuquq va erkinliklari, manfaatlari ustuvorligi prinsipi asosida, fuqarolarning davlat va jamiyat boshqaruvida faol ishtirok etishga asoslangan jamiyatdir.
Fuqarolik jamiyati institutlari	Fuqarolarni tegishli NNT, jamiyat birlashmalari va xakozolar orqali davlat va jamiyat boshqaruvida faol ishtirokni ta'minlashni ustuvor maqsadi etib belgilab olgan institutlar.
Fundamenta-lizm	So'zi lotinchadan kelib chiqqan bo'lib, asos, poydevor ma'nosini bildiradi. Fundamentalizm barcha dinlarga hos bo'lib, unda dinning asli qanday bo'lsa, shundayligicha saqlab qolishga harakat qilinadi. Fundamentalizm – ya'ni aqidaparastlik – ma'lum din vujudga kelgan ilk davriga qaytish va shu yo'l bilan zamonaning barcha muammolarini hal qilish mumkin degan fikrni ilgari suruvchilarning qarashlaridir. Diniy fundamentalizm – din aqidalarini so'zma-so'z talqiniga asoslangan e'tiqodni aqlga tayangan mantiqiy dalillardan ustun qo'yadigan, muayyan din, shu jumladan Islom dini e'tiqodi shakllanishining boshlang'ich ya'ni Muhammad alayhi vassalam davrlarida belgilangan barcha yo'l-yo'riqlarning qat'iy va og'ishmay bajarilishini talab qiladigan tushunchadir.
Xalq og'zaki ijodiyoti	o'tmish davrlari va uning ijodkorlari haqida ma'lumot beruvchi ma'naviy boylik, xalq dahosining ko'zgusi, hikmatlar xazinasidir. Og'zaki ijodiyotning jamiki boyliklari , bebaho asarlari, odobnoma va odatnomasi, hikmatlariyu, afsona va rivoyatlari “xalq ko'nglidagi qayg'u-hasrat va shodlikning yo'ldoshi, uning bilim qomusi, uning diniy va falsafiy kitobidir

Hizbut - Tahrir	«Hizb» soʻzining lugʻaviy maʼnosi-guruh, firqa, partiya, tobe kishilar demakdir. «Hizbut tahrir» ning toʻla nomi «Hizbut tahrir al-islomiy» - «Islom ozodlik partiyasi» boʻlib u norasmiy siyosiylashgan diniy oqim sanaladi. «Hizbut taxrir» 1928 yilda Misr Arab Respublikasining Islomiya shahrida tashkil topgan «al-Ihvon al-Muslimun» - «Musulmon birodarlari» diniy-siyosiy tashkilotidan 1952 yilda ajralib chiqqan firqadir. Bu firqaning asoschisi shayh Taqiyuddin Nabahoniy (1909-1979)dir. Hozirda bu diniy-siyosiy partiyaning falastinlik Abulqadim Zallum boshqarib kelmoqda. Bugungi kunda uning shtab-kvartirasi Londonda joylashgan. Hizbut tahrir diniy-siyosiy partiya boʻlib, u fikrga (kishilar ongiga taʼsir qilish, oʻzgartirish) bosh qurol sifatida suyangan holda islomiy halifalikni qayta tiklashni maqsad qilib olgan. Prezidentimiz taʼkidlaganidek: «Avvalambor, ular, yoshlarni oʻz taʼsiriga oladi, ongini zaharlaydi. Aql- hushuni yoʻqotgan mana shunday odamlarni tayyorlab, keyin qoʻliga qurol beradi. Ularni oʻz Vataniga, oʻzini odam qilib voyaga yetkazgan el-yurtiga qarshi qoʻyadi».
Shanhay Hamkorligi Tashkiloti	Mintaqaviy manfaatlarni himoya qiluvchi xalqaro tashkilot. Mazkur tashkilotga 2001 yilda Xitoy, Rossiya, Qozogʻiston, Kirgiziya, Tojikiston va Oʻzbekiston rahbalari tomonidan asos solingan. ShHT ning shakllanish jarayoni bundan bir oz oldin boshlangan. 1996 yilda Shanxayda, 1997 yil Moskvada boʻlib

	o'tgan Xitoy, Rossiya, Qozog'iston, Kirgiziya va Tojikiston rahbarlarining sammitida harbiy sohada, chegara hududlarda o'zaro ishonchni mustahkamlash, qurolli kuchlarni qisqartirish to'g'risida shartnoma imzolandi. U «Shanxay beshligi», «Shanxay forumi» nomlari bilan atalib kelindi. 2001 yil Shanxayda bo'lib o'tgan sammitda O'zbekiston ham unga a'zo bo'lib kirdi. I.Karimovning taklifi bilan tashkilotga ShHT nomi berildi. ShHT a'zo mamlakatlarning umumiy hududi Yevrosiyaning 61 % ini tashkil etib, unda dunyo aholisining j qismi yashaydi. Tashkilotning rasmiy tili xitoy va rus tillari hisoblanadi. Eron, Pokiston, Hindiston, Mongoliya kuzatuvchi-davlat sifatida ShHT sammitlarida qatnashib keladi. ShHT o'z maqsad- vazifalarini amalga oshirish uchun bir qator organlar tashkil etilgan: davlat rahbarlari Kengashi; hukumat rahbarlari Kengashi; vazirlik va mahkama rahbarlari yig'ilish; Sekretariat va boshqalar. Umumiy maydoni 29 990 280 kmI ga teng bo'lib unda 1,7 mld aholi yashaydi.
Ekstremizm	Ekstremizm so'zi frant suzcha – lotinchadan kelib chiqqan bo'lib, ijtimoiy-siyosiy xarakterdagi muammolarni hal qilishda o'ta keskin chora-tadbirlar, fikr-qarashlarni yoqlovchi nazariya va amaliyotni ifoda etadi. Ekstremizm mazmuniga ko'ra - diniy va dunyoviy; namoyon bo'lish shakliga ko'ra - hududiy, mintaqaviy, xalqaro shakllarga bo'linadi. Ekstremistik qarashlar juda chuqur ildizlarga ega bo'lib, hyech qachon chegara bilmagan, din, millat, huduni tan olmagan.
YuNESKO	YUNESKO (UNESCO — BMT qoshidagi ta'lim, fan va madaniyat masalalari bo'yicha maxsus tashkilot. YUNESKO 1945 yil 16 noyabrda tashkil etilgan. Tashkilotning shtab-kvartirasi Parijda joylashgan. BMT ga a'zo mamlakatlarning deyarli barchasi YUNESKO a'zosi hisoblanadi. YUNESKO ning asosiy maqsad-vazifalari quyidagilardan iborat: davlatlarning ta'lim, fan va madaniyat sohasidagi hamkorligini kuchaytirish orqali jahonda tinchlik va barqarorlikni ta'minlash; insonning irqi, tili, dini, jinsidan qat'iy nazar uning asosiy erkinliklari va huquqlarini hurmat qilish; qonuniylikni va adolatni qaror toptirish; savodsizlikka qarshi kurash; milliy- ma'naviy meroslarni o'rganish; fan va ta'lim muammolari bilan shug'ullanish; milliy kadrlar tayyorlash va sh.k.

YuNISEF	BMT qoshidagi bolalar fondi, xalqaro tashkilot (ing. United Nations Children's Fund- UNICEF). BMT Bosh Assambleyasining qarori bilan 1946 yil 11 dekabrda ikkinchi jahon urushida azob chekkan, jarohatlangan bolalarga yordam ko'rsatish maqsadida tashkil etilgan. Balalar fondi vaqtinchalik muddatga tashkil etilgan edi. 1953 yilga kelib YUNISEF ning amal qilish muddati, vazifalari o'zgardi: bolalar o'lmini kamaytirish; onala o'limini kamaytirish; bolalar salosatlighi, ularning yashash sharoitlarini yaxshilash; balalarga boshlang'ich ta'lim berish va shu kabilar. YUNISEF ning bosh organi Ijro Kengashi bo'lib BMT Iqtisodiy masalalar Kengashi tomonidan 3 yilga saylanadi. Tashkilotning shtab-kvartirasi Nyu-Yorkda joylashgan.
----------------	---

**MAVZUGA DOIR TAYANCH ATAMALAR BO'YICHA MUSTAQIL
ISHLANG!**

Tayanch atamalar	Mazmuni
Uzluksiz ta'lim	
Ta'lim tizimi	
Ta'lim turlari	
Ma'naviyat	
Ma'rifat	
Ta'lim olish huquqi	
Pedagogik tajriba	
Pedagogik mahorat	
Pedagogik kompetensiya	
Mafkuraviy tayyorgarlik	
Mafkuraviy kompetensiya	
Kasbga sadoqat	
Kasbiy layoqat	
Islohot	
Ta'lim islohoti	
Ta'lim mazmuni	
Ta'lim sifati	
Ta'limning ilmiyligi	
Ta'limda integrasiya	
Ta'limda	

modernizasiya	
Ta'limda innovasiya	
Ta'limda jamoatchilik nazorati	
Strategiya	
Harakatlar strategiyasi	
Xalq bilan muloqot	
“Yo'l xaritasi”	
Davlat dasturi	
Taraqqiyot	
“Obod qishloq” dasturi	
“Obod mahalla” dasturi	
“Har bir oila - tadbirkor” dasturi	
“Yoshlar kelajagimiz” dasturi	
“Raqamli O'zbekiston – 2030” dasturi	
Soliq siyosati	
Ijtimoiy himoya	
Pedagogning ijtimoiy faolligi	
Ijodkor pedagog	
Novator pedagog	
Malaka oshirish	

MUNDARIJA

Soʻz boshi	
Oʻzbekistonda uzluksiz taʼlim tizimini isloh qilishda yangi bosqich: ustuvor vazifalar va amaliyot.....	
Bosh Qomusimizda uzluksiz taʼlimning kafolatlanishi	
Uzluksiz taʼlim tizimini isloh qilish – davlat siyosati.....	
Harakatlar strategiyasi – porloq kelajagimiz kafolati	
Oʻzbekistondagi demokratik islohotlar – dunyo nigohida	
Yoshlarga oid davlat siyosatining dolzarb masalalari	
Pedagogik mahoratni oshirish – davr talabi	
Takrorlash uchun savollar	
Prezident Sh.Mirziyoyevning taʼlimga doir Farmon va Qarorlari, nutq va maʼruzalari roʻyxati.....	
Testlar	
Glossariy	
Mavzuga doir tayanch atamalar boʻyicha mustaqil ishlang!	
Foydalanilgan adabiyotlar	